

„Primorec“

izhaja vsakih štirinajst dni
vsak drugi torek in stane
po pošti ali na dom pošiljan
za celo leto 80 kr.; za
tuje drž. več poštne stroški.

„Soča“ z „Gosp.
Listom“ in „Primor-
cem“ stane na leto 5 gld.
20 kr. — Uredništvo in
upravnštvo je v Gosposki
ulici št. 9

Primorec

Oglasi

se plačujejo za tristopno
petit-vrsto:

enkrat . . . 8 kr.

dvakrat . . . 14 „

trikrat . . . 18 „

večkrat po pogodbi.

Vsa plačila vrše se na-
prej. — Posamične številke
se prodajajo po 3 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik A. Gabršček. — Tiska „Goriška tiskarna“ A. Gabršček (odgovoren Josip Krmpotić).

Društvo „Sloga“

priporoča za bodoče volitve v deželni
zbor goriški naslednje kandidate:

a) v volilni skupini trgov in obrtnih
krajev, ki bodo volili v četrtek 19. t. m.:

dr. Henrik Tuma,

c. kr. sodni pristav v Gorici.

b) v volilni skupini veleposestnikov,
ki bodo volili v sredo 25. t. m.

Alfred grof Coronini,

posestnik in državni poslanec v Gorici;

Anton Klančič,

posestnik in župan v Podgori;

dr. Aleksij Rojic,

posestnik in zdravnik v Gorici.

V Gorici, 12. septembra 1895.

Odbor.

Volitve v deželni zbor.

Učeraš so volile kmečke občine. V
Gorici sta bila soglasno izvoljena gg.
profesor Ivan Berbuč in župnik Blazij
Grčca. Majhna nasprotja, ali bolje nespora-
zumljenja, so se kmalu poravnala — in
volitev se je dovršila gladko, soglasno. To
je jako častno za volilce same, ki so umeli
položaj, pustili na strani vse posebne želje
in volili vsi zapored „Slogina“ kandidata;
častno je to za nova poslanca, častno za
politično društvo „Sloga“, a na laž so bili
postavljeni neki zakotni lističi, ki so progl-
šali neke druge kandidate. — Po volitvi so
se zbrali mnogi volilci „pri zvezdi“. Na
občno željo je prišel tje kaj tudi novi posla-
nec g. Ivan Berbuč ki je v krasnem
govoru, osnutem na geslu: Bog, cesar, narod,
zahvalil volilce za častno soglasno izvo-
litev.

Volilce goriskega okraja je razveselila
novica, da so tudi v Tolminu soglasno
izvolili „Slogina“ kandidata gg. dr. Antona
Gregorčiča in zemljemerca gosp. Ivana
Lapanja. Da bo g. dr. Gregorčič izvoljen
soglasno, to smo vedeli že naprej, ker proti
njem sploh nikdo ne misli na kako opozicijo,
kajti njegova uzorna delavnost in požrtvo-
valnost uvaža se povsod. Le proti drugemu
kandidatu so imeli nekoji nekatere pomisleke;
predlagali so namesto njega g. Oskarja Ga-
brščka, načelnika cestnemu odboru v
Tolminu. Tudi on je vseskozi „Slogin“ pristaš
in nasprotje je nastalo le vsled krajevnih
razmer. „Sloga“ je bila v neprijetnem polo-
žaju, ko so se njeni somišljeniki začeli ogre-
vati za drugega — nje n e g a pristaša. Vsled
tega je „Sloga“ le proglasila kandidaturu g.
L., dalje se pa ni utikala v volitev, toda s
priporočilom, da nikdo naj ne voli koga dru-
gega razun enega teh dveh kandidatov. —
Ali naši možje na Tolminskem so se napo-
sled sporazumeli in volili oba „Slogina“
kandidata soglasno. Čast volilem na
Tolminskem! Oni so dobro umeli, za kaj
gre, in oni so rešili čast značajnih slovenskih
mož. Hvala jim! Prepričani naj bodo, da
nova poslanca bosta z enako gorečnostjo

zastopala koristi vsega prebivalstva na Tol-
minskem.

Vse drugačen izid smo doživeli na
Krasu! Toda pri takem umešavanju vladnih mož
v te volitve skoro ni bilo pričakovati bolj-
šega uspeha! — Povedali smo, kakó so agi-
tovali vladni možje že pri volitvah volilnih
mož. Vsak zaveden Kraševci je kar strmél,
ko je videl, na kak način posegajo ti v
volilno gibanje. — Okrajni glavar grof
S c h a f f g o t s c h si je pridobil precej sim-
patij po vsem Krasu; žal, da je k temu pri-
pomoglo tudi slovensko časopisje, ki ga je
pozdravljalo in hvalilo kot zelo pravičnega
moža, nepristranskega uradnika, ki je pri-
jazen slovenskemu narodu. Grof H o h e n-
w a r t in Š u k l j e sta mu pomagala, da je
še prav mlad preskočil več zaslužnih urad-
nikov — ki pa imajo le eno slabost, da niso
grofje — in postal c. kr. okrajni glavar v
Sežani. Domači možje so bili zopet oškodo-
vani za jedno mesto! — Se le pri le-
tošnjih volitvah je pokazal ta gospod grof,
kaj imamo pričakovati od njega, ako zleze
pri nas še do česa višjega, proti čemur se
pa bomo Slovenci upirali z najsrdečjšo
vstrajnostjo. — Povedali smo, da je glavar
naravnost agitiral proti kandidatoma društva
„Sloga“. Pri volitvah volilnih mož je pa
skrbel za to, da bi bili izvoljeni bolj neza-
vedni Kraševci, ki obožujejo vse, kar gospod
„becirkshauptman rečejo“, ali jim svetujejo
nekateri znani agitatorji. V nekaterih ob-
činah je kar izključil učitelje od volilne pra-
vice, češ, da kot tajniki nimajo volilne pra-
vice, kar ni resnično. Takó so nekatere ob-
čine zgubile povsem zanesljive volilne možje.
Kaj je bilo v Komnu, smo pa že povedali.
Tam je bilo pri prvi volitvi izvoljenih 5 naših
volilnih mož s 19 glasovi večine: ker je vla-
din komisar izbrisal svojeručno iz ime-
nika štiri uradniške volilce, ki so prišli v
Komen po zadnji občinski volitvi, smatral
je glavar to volitev za neveljavno, — čujte!
— dasi je bila na naši strani večina 19
glasov in tisti uradniki niti k volitvi niso
prišli. Vladin komisar bi jih bil lahko pustil
v imeniku, kar bi prav nič ne upli-
valo na končni uspeh. Namesto tega
so morali doživeti Komenci nov volilni boj,
kakoršnega še niso poznali doslej. Oddanih
je bilo 8 nezakonitih glasov; nasprotniki so
zmagali z 1 in 2 glasoma, a odločila sta
davčna uradnika Kaučič in Kaus, ki sta mo-
rala priti volit: jeden drugi uradnik — Ita-
lijan! — se ni hotel udati pritisku in je
ostal doma. — Toda s tem ni še bilo konec
iznenadenj. V Sežani pri shodu v soboto
sta izvedela naša poslanca, da je šel glavar
tako daleč, da je odločno namignil učiteljem,
ki so volilni možje, da ne smejo voliti
„Sloginih“ kandidatov. Razburjenost
vsled takega ravnanja je postala splošna; v
slehnem zavednem slovenskem srcu je kar
kipelo — gotovo ne v ljubezni do dr. Abrama.
Naša poslanca sta se pritožila brzojavnim
potom v Trst in na Dunaj; v nedeljo sta
šla pa še osebno k Rinaldiniju v Trst, ali
uverila sta se, da vitez R. nima nič proti
takemu postopanju podrejenega glavarja.

— Toda iznenadenj še ni bilo konca.
Na predvečer volitve je šela naša stranka
ukljub tolikim nezakonitostim še vedno par
glasov večine. Ali pri volitvi se je pripetilo
nekaj, kar so vladni možje že naprej pripo-

vedovali z zadovoljnim smehljanjem (tudi
dr. Pajer je vedel o tem, pa tudi nekateri
— Slovenci!!), češ, da — bo moralo imeti
zaželjen uspeh. Ko so bili namreč zbrani vsi
volilni možje v dvorani, naznanil je glavar,
da prvi podžupan sežanski dr. Otokar
Rybář nima volilne pravice (dasi je bil vpi-
san kot volilec v imeniku!!), da bi bili te-
daj zastoj vsi njemu oddani glasovi. V dvo-
rani je nastala grozna zmešnjava med volil-
nimi možmi; nasprotni agitatorji — ki so
vedeli vse že naprej — pričeli so svoje delo
in ubogi Kraševci so povsem zgubili glavo.
To je pač naravno, kajti poskrbljeno je bilo
že naprej, da ne pride notri dr. Grego-
rin, kajti tudi njemu je vzel glavar pasivno
volilno pravico, dasi je posestnik in davko-
plačevalec sežanski. Njega so se nasprotniki
bali, kajti on bi skoro gotovo prišel v vo-
lilno komisijo in znal bi varovati oblast ko-
misije pred umešavanji vladnega komisarja.
— Na tak način je zrastle nasprotna pšenica
v klasje: Izvoljena sta bila dr. Abram z
31 glasovi, Anton Muha z 41 glasovi; naša
kandidata sta dobila vkljub vsemu temu
Strekelj 22 in Rybář 16 glasov. — Mesto
Fabianija je bil izvoljen g. Muha iz
Lokvij. Gospod M. je lahko uverjen, da je
njegovo ime zelo padlo v spoštovanju pri
slehnem zavednem Slovincu, od kar je
zlezal med vladne kandidate. Da bo v de-
želnem zboru čudeže delal za svoje volilce,
tega naj ne pričakuje, ako ne bo hotel sle-
hernega goldinarja kake podpore kupiti —
s tisočaki, katere bo glasoval za Furlanijo
po želji naših najbolj zagrizenih nasprotni-
kov. — Slovenski poslanci ne bodo mogli
potrditi te volitve; potrdé naj jo Italijani,
ako bodo hoteli.

Zares, „častno“ sklepa dr. Abram svoje
življenje: Vse, kar je na Krasu zavedno in
značajno, kar količkaj narodno misli in čuti,
obrača se s preziranjem od njega. Vedno je
govoril o svojih „volilcih“, da mu je mero-
dajna le njihova volja; „Prim. List“ je pro-
glasil celó, da on hoče kandidovati le
po volji ljudstva in ne „Sloge“ — no napo-
sled ga je kandidovala vlada, ki je poskrbela
tudi za izvolitev. Gospod doktor! Kje je
tista Vaša občutljivost, o kateri se je toliko
govorilo? Volilci, kar je zavedno narodnih,
so se odvrnili od Vas; vse zavedno ljudstvo
Vas obsoja, kar sta sijajno pokazala volilna
shoda na Nabrežini in v Sežani; nikogar
nimate, ki bi se upal, Vas javno zagovarjati,
— a Vi sprejemate mandate iz vladnih
rok. Prosit! Naj Vam tekne! Slovenski
narod pa je že napravil o Vas sodbo, ki
ostane v žalostnem spominu kot neveljavna
točka kraske zgodovine.

Domače in razne novice.

* **Shod v Biljani** za veleposestnike v
Brdih bo v nedeljo ob 3. pop. — Udeležé
se ga poslanci dr. Gregorčič, grof A. Coro-
nini in dr. Rojic. — Upamo, da se ga Briči
udeležé v obilem številu.

* **Volitev za trge** bo v četrtek v Tol-
minu: Prepričani smo, da volilci z odušev-
ljeno soglasnostjo izvolé g. dr. Henrika
Tuma, ki bo gotovo uzoren zastopnik v
deželnem zboru.

*** Učiteljstvo goriškega okraja, zbrano pri uradni konferenci v Št. Petru pri Gorici** dne 11. t. m. je enoglasno sklenilo: 1. Prosim visoko c. kr. vladu, da blagovoli sprejeti šolo v svoje področje, t. j. ljudska šola naj se podržavi. 2. Prosim c. kr. okr. šolski svet, da poviša doneske za kurjavo in za snajenje šolskih prostorov, — sicer se s prihodnjim šolskim letom učiteljstvo odpove oskrbovanju v tem oziru. 3. Prosim preslavni c. kr. deželni šolski svet, da razveljavi t. l. izdani ukaz, s katerim se učiteljstvu nalaga, da mora po zimi zamujene šolske dneve (radi vremenskih nezgod) nadomestiti koncem šolskega leta, ker s tem ukazom se jemljejo učiteljstvu pravice, ki mu jih zagotavljajo državne postave.

† Ludovik Vogrič, dobroznani nadejalni trgovski pemočnik, umrl je dne 13. t. m. v Gorici v cvetu mladosti 21 let. Bil je tudi član „Goriškega Sokola“. Pogreb se je vršil v nedeljo in sicer uprav v času, ko se pogreba ni mogel udeležiti „Sokol“ radi solkanske slavnosti. N. v m. p.!

*** Žito za vojake.** — C. in kr. intendancija 3. voja v Gradcu nam naznanja:

Vojaški érar kupi po kupčijski navadi pšenice 3200, rži pa 8690 kvintalov iz shrambe za žito in moko v Mariboru; potem iz dotičnih vojaških preskrbovalnih magacinov: rži 3500 kv. v Gradcu, 2100 kv. v Celovcu, ovsu 12.650 kv. Gradcu, 6250 kv. v Mariboru, 3600 kv. v Ljubljani, 500 kv. v Trstu, 3500 kv. v Gorici in 1250 kv. v Pulji; slednjič rži 1410 kv. od železnice Bruck na Muri. Prodajalne ponudbe se sprejemajo do 23. septembra l. l. do 10. ure popoldne pri intendanciji 3. kornega področja. Natančnejši pogoji se poizvedo pri vsakem vojaškem preskrbovalnem magacinu, potem pri političnih okrajnih oblastvih in deželnih gospodarskih družbah kornega področja (Štajersko, Koroško, Kranjsko, Istrija, Gorica in Gradiška).

«Poboljšali» so se. — Povedali smo, da so vrli lovski batalijoni zapustili Gorico, ne da bi jih počastili z navadno slovesno odhodnico tisti, katerih se tiče. Lovci so se ves čas vzgledno vedli, zato je bil toliko bolj kričeč ta «slučaj». Vse nezavisno časopisje je po vrednosti ožigosalo to namenjeno brezakti tnosti znanih goriških krogov. — Ta časnikarska kritika je pomagala. 13. t. m. ob 7½ zjutraj je prišel v Gorico novi pešpolk št. 47; na kolodvoru ga je čakala mestna godba, pa tudi župan in nekaj staršev. Slišali smo, da je častnikom zelo imponovala frizura dr. Venutija «à la grand Re Galantuomo». K dohodu se je zbralo tudi obilo občinstva. — Zdaj bo v Gorici nekoliko bolj živahno, ker bo več vojaštva z godbo. Tudi naša društva bodo na boljsem vsled vojaške godbe.

Uprašanje deželnemu šolskemu svetu. — V Kobaridu je c. kr. pripravljavnica za učiteljska. Mi smo bili menda jedini, ki smo se upali povedati, da zadnja leta je zavržen denar, kateri se porabi za to šolo. Tudi lani so padle vse deklice iz te šole in nekatere je pripravila za učiteljske se le zasebna ljudska šola „Slogina“. — Ali tamošnje šolsko vodstvo bi moralo kljub temu naznaniti našemu občinstvu, kdaj začne tamkaj šola, ne pa takó očitno kazati svojo jezo. „Glas“ v „Slov. Narodu“ je priobčilo vojštvu „Razglas“, „Soči“ ali „Primorcu“ ga pa ni poslalo, dasi sta to najbolj razširjena lista v deželi. Ali meni velesl. deželni šolski svet, da je takó zadoščeno namenu.

Naše učiteljstvo. — Vedno kričijo nekaterniki, kakó grozno veliko morajo plačevati za učiteljstvo. — Poglejmo jeden slučaj. Oče, učitelj na Goriškem, službuje že 23 let; letos je dobila njegova hčerka učiteljsko službo v tržaški okolici — in ima večjo plačo nego oče. Ali ne, da se mora dobro goditi učiteljstvu pri — nas!

Pritožba proti vadbicam. — Že lani so se naši ljudje silno pritoževali, da na c. kr. vadbicah kar nočejo sprejemati več niti takih učencev in učenk, ki so bili spoznani kot „reif“ za višjo skupino. Najbolj se pritožajo Slovenci; najmanj Slovenk spre-

jemajo v dekl. vadbino, dasi imajo Italijanke polno drugih šol na razpolago, celó novo meščansko šolo, Slovenke pa doslej še prav nobene. Upamo, da se kdo upré taki dvojni meri!

Kdo maže slovenske table. — Irredentovski zlikovci so mazali slovenske lepake, ne da bi se kaj bali. Ali zadnje tedne se je v tem pogledu obrnilo nekaj na bolje: slovenski lepaki ostajajo večinoma celi. — Kako to? Evo: prišli so na sled petim tičkom, ki so razbili cesarskega orla! To je brez dvoma delo irredentovskega sovraštva proti vsemu, kar je avstrijsko! — Ne bomo dvakrat zanikali, da ti irredentovski tički niso mazali tudi slovenskih napisov in trgali lepakov! — Silno tajno se vrši preiskava! Ali ti ljudje zaslužijo toliko obzirnosti, to je veliko uprašanje! Ako jih niso že zaprli, ostane vendar neodpuštna popustljivost, da še vedno poslujejo na svojih mestih v potrebo poštenega lojalnega občinstva! To smo hoteli povedati! — Naši čitatelji bodo strmeli, kedar jim povemo imena teh gosposkih tičkov. Vse te reči ne spustimo izpred očí!

Ponočni boj. — „Corriere“ pripoveduje, da so neko noč prepevali trije ali štirje goriški mladiči znano „narodno“ (!) pesem „Nella patria de Faveti no se parla che italian“. Mimo so prišli nekateri Slovenci, ki so začeli zabljati proti pevce: „Corriere“ dostavlja, da ne ve, s kako pravico so to storili. Kakó modro, ali ne ve? — No jeden Lahov se je baje naveličal in prisolil zausnico jednemu Slovencu. Ta je podal tožbo vsled tega. „Corriere“ dostavlja: „Ali zakaj jih (zaušnice) gredó iskat?“

K temu dostavljamo: Ne vemo, koliko je resnice na vsej tej novici. Toda „C.“ sam pripoveduje, da so bili Lah 3—4, Slovencev pa več; kakor je Lah priložil Slovencu zausnico, tako bi zadnji lahko odvrnil in nastal bi bil tepež, ki bi imel lahko hude posledice. Ako bi odnesel kak Lah slučajno kak nos razbil ali pa bučo, joj, to bi bilo upitja po vsem irredentovskem izraelu. Ali Slovenci niso odvrnili mlo za drago in šli samó tožit goriškega pobalina. Evo, kje je zdivjanost in kje hladen razum!

Sliki pokojnega ravnatelja svetogorskega, monsig. Lovro Rutarja, videli smo te dni razstavljeni v oknih Pater-nollijeve in Guglielmove knjigarne. Obe sta dobro izdelani po goriških slikarjih. Prvo je naslikal g. Delneri, drugo g. Gosar. Prva slika je v vsakem pogledu popolnejša in istinitjša. Takó sodijo tisti, ki so najbolje poznali blagega pokojnika.

Iz Št. Ferjana nam poročajo, da se je utopil 3. t. m. v Soči pri Podgori 18-letni vrli mladenič Franc Humar. Najbrže ga je zgrabil krč, ker je skočil upehan in vroč v vodo.

Pomanjkanje vode na Krasu. — Vsled suše začelo je na Krasu in v Trstu primanjkatí vode. V petek popoldne ni bilo v nekaterih delih Trsta nad šest ur nič vode. Nabrežinski vodovod daje vsled suše samo 60.000 hektolitrov vode na dan, javni vodnjaki so deloma popolnoma suhi, ali pa dajo prav malo vode.

Iz Kobarida nam poročajo, da bo letni zbor podružnice sv. Cirila in Metoda v Kobaridu v četrtek 19. septembra t. l.

Idrija pri Bači. — Še precej premožen kmet l. Leban je dne 30. avg. nagloma umrl. Menda se mu je žganje vnelo v želodec, vsled česar je moral v 24. urah izdihniti dušo. Nesrečno žganje!

— Naš preč. g. župnik je tudi nekoliko zbolel. Iz želodca je bruhal kri. Ker ni nevarna bolezen, je upanje, da kmalu okreva. Bog nam ohrani vrlega moža!

Razglas. — C. kr. namestništvo v Trstu razglša: Po uradnih poročilih je kr. bavorski državni urad, oddelek za notranje stvari, zopet prepovedal uvažati prešiče iz avstro-ogerskega v klavnice Bajrajt, Berhtesgaden, Ljubno, Lindau, Pasau in Reichenhalt — in se smejo od 1. julija t. l. počenši le prešiči v kakem kotumaškem zavodu zdravstveno opazovani, uvaževati. —

Ob enem se opomni, da tudi iz zavodov Bilic-Biala, Krakov, Steinbruch in Dunajsko-Novomesto je uvažanje prešičev na Bavarsko zaradi nevarnosti okuženja prepovedano.

Ponarejene krone. — V poslednjem času so se pojavile v prometu ponarejene krone, ki so precej dobro izdelane. Spoznati jih je na mehki svinčeni tvarini, ki nima pravega evenka in da nimajo na robu napisa „Viribus unitis“. Podoba krone na teh ponarejenih novcih, ki se dajo s škarjami lahko prerezati, je nekoliko zveržena.

Šolske kronike. — Naznanjamo šolskim vodstvom, da je naša „Goriška tiskarna“ izdala lične šolske kronike s slovensko ali hrvaško čelno stranico. — Kdor naroči, naj pové, koliko pol hoče imeti.

Obrekovalce, stori svojo dolžnost! — Vršila se je pred tržaškim sodiščem razprava, tičočá se neke stvari, dogodivši se v mlinu Economo. V to razpravo bil je zapleten med drugimi tudi naš rojak, g. Fran Valetič v Goriškega. Našla se je bila tedaj brezvestna duša, katera je s „Piccolom“ v roki opravljala Valetiča po občinah Črniče, Batuje, Selo in drugod, šireča o njem najzlobnejše izmišljotine in škodivša mu s tem teško na njegovi časti. No, sodišče spoznalo je g. Valetiča popolnoma nekrivim. Sveta dolžnost je torej dotičnemu obrekovalcu, da popravi to, kar je bil zakrivil. Dolžnost mu je, da po vseh krajih, vsem osebam, kjerkoli je obrekoval, sedaj pové resnico: da je g. Valetič nekriv. Sicer pa naj si zapomni dotičnik izrek: „ne sodite, da ne boste sojeni!“

Tržne cene. — Kava Santos gld. 148 do 152. Sandomingo gld. 168, Java 188, Cejlon gld. 188, Moka 195, Sladkor 29½ do 30. Špeh 52 do 60 Petrolij v sodu 20¼, v zaboju 640. Maslo surovo 72 kuhano 88.

Moka: št. 0. gld. 12.60, II. 11.60, III. ogerska 11, IV. 10.50 V. 10, VI. 9.20 — Otrobi debele gld. 4.60, drobne 4.60, gld. — Turšica navadna gold. 7.50 do 8.20, Oves gld. 7.20 do 7.50.

Volilno gibanje.

*** Beseda veleposestnikom na Goriškem.** Pod tem naslovom čitamo v sobotni „Edinosti“ sledeči dopis: „Društvo „Sloga“ je sklicalo volilni shod pretekli četrtek; udeležba je bila obilna. Dr. Gregorčič je shod otvoril, vodil in govoril o vsem, kar je v zvezi z volitvami v obče in v veleposestvu posebe. Proti sta se oglasila k besedi vitez Tonkli in markiz Obizzi (— ali ne, da imamo „imenitne“ rodoljube v svoji sredini! —), ki pa nista prišla prav z barvo na dan, marveč popihnila sta jo pred koncem iz dvorane; za njima sta šla še dva. Shod je na to soglasno proglasil kot kandidate gg. Alfreda grofa Corininija, dr. Alek. Rojca in Antona Klančiča.

Toda edinosti ne bo, kajti najrazličnejši življi se združujejo proti narodni stranki. Evo jih.

Prvi so naši Lah, ki utegnejo zbobnati skupaj od 40—60 glasov; Slovenci jih imamo nad 200, ako smo edini. Ali hujskarije nekih nemirnih življev med Slovenci so obudile Lahom upanje na morebitno zmago takozvanih „zmerniših“ Slovencev. Da se Lah res pripravljajo, to je neoporečna resnica; „Soča“ je imenovala že tri imena: Venuti, Lenassi, Marani in njih čine v tem pogledu, a nikdo ni temu ugovarjal. — Te dni sem pa izvedel iz prav zanesljivega vira, da so Lah že pobrali nekaj pooblastil med svojimi ljudmi. Čemu jih bodo rabili?! Za volitev — proti narodni stranki!

Ni dvoma, da Lah računajo na pomoč mogočnih mož. To trdim z vso gotovostjo. Tudi za to govore fakta. Tretji so domači rušitelji toliko potrebne složnosti. Pri shodu veleposestnikov se niso oglasili, rujejo pa zahrbtno z veliko gorečnostjo in pošiljajo agitatorje po vsej deželi. Kdo jih plačuje?! Tisti ne — ki jih pošiljajo!! Ti nesrečni ljudje so se spozabili takó daleč, da pričakujejo tudi — laških glasov, ki naj bi jim pomagali v deželni zbor. In

Lahi se pripravljajo na tako sopomoč, katere pa ne dajo zastoj, **marveč za dobro ceno.** Ali tudi v slučaju, da bi hoteli povsem zastoj pohiteti na pomoč, sleherni Slovenec bi moral z zaničevanjem odkloniti take usiljivce. Da, in za slučaj, da bi prodrli kdo s pomočjo laških glasov, takega človeka izključimo iz svoje srede, ker ni več vreden, da se imenuje Slovenca. Tak človek je prodan Lahom, je nevreden, da bi sedel v odlični družbi ostalih slovenskih poslancev. In toliko je gotovo, da pravi slovenski poslanci bi ne hoteli take družbe. To naj si zapomnijo tisti, ki kandidujejo in volilci, ki so pridobljeni za take kandidate.

Posebno pa moramo imenovati še gosp. Antona Jakončiča, likvidatorja pri „Montu“, ki je že zadnjič provzročil precej razpora. Ta gospod hoče priti za vsako ceno v deželni zbor — ali ne po pravi poti, marveč proti „Slogi“. Od več strani so mu svetovali, naj sprejme „Slogin“ program in naj stopi v zvezo z njegovim odborom — ali on ne, tega ne mara! Na svojo roko hoče kandidovati in zmagati. — Mesto „Sloge“ pa išče druge zveze; pobratil se je s Kocjančičem in Obizzijem; z zadnjim je že imel v četrtek zvečer dolgo konferenco v posebni sobi neke manjše gostilne. — Jakončič je za gotovo tudi v zvezi z Lahi; že zadnjič je ujel nekaj laških glasov — a zdaj bodo baje vsi zanj. Ako se to zgodi, tedaj slovenski narod sklene račune s tem gospodom. Kaj se to pravi, bo že čutil. — Drugi njegov sobojevnik Kocjančič, ki se pa v laških pismih podpisuje za Cociancig (in taki ljudje se ponujajo za slovenske poslance!), leta vsak hip k neki neslovenski osebi, kjer se vrše zaupna posvetovanja.

Poleg vsega tega je tu še „Prim. List“, ki oznanja pravi politični anarhizem; razdiranje vsega, kar imamo, je njegovo edino načelo, a vsa katoliška načela je vrgel med staro šaro. Tudi ta gre z negativnim delom na roko nasprotnikom.

Veleposestniki naj dobro premislijo, kakó odgovorna naloga jih čaka. Na nje gleda ves slovenski svet. — Od njihove volitve bo zavisno to, ali sploh ostane še nadalje sedanje narodno vodstvo, kajti pri razmerah — kakoršne hočejo razni hujskači spraviti v deželni zbor in v deželo sploh — ni mogoče nadalje vleči narodnega voza. Najboljši možje hoté delo razdeliti, a par nemirnih življev, nesposobnih za sedanjí deželni zbor, hoče razdreti vse njihove lepe načrte. Ako bi volilci naredili tolik skandal, potem lahko rečemo, da ne zaslužijo boljših mož od Jakončiča, Obizzija in Kocjančiča, **a naj si jih imajo.** Da bi pa dosedanji požrtvovalni delavci vlekli še nadalje narodni voz še pod težavnimi odnošaji, tega nikdo ne sme pričakovati. Volilci naj volijo, ali hoté v deželnem zboru: **grofa Alfreda Coroninija, dr. Gregorčiča, dr. Tuma, dr. Rojca** itd. — ali pa Kocjančiča, Jakončiča, Obizzija, Čerina, in kakor se še imenujejo take „zmerne“ korifeje. To sem hotel povedeti.

Volilni shod bo tudi v nedeljo 22. t. m. v Biljani za Brda. Poročal bo dr. Gregorčič, a udeležé se ga tudi drugi poslanci in rodoljubi. Volilci naj ne opusté te prilike, da pridejo s svojimi poslanci v dotiko. — Brici so izrazili željo, da bi poslanci tudi tam priredili shod. Evo, poslanci so takoj pripravljeni, priti med nje. Gosp. dr. Gregorčič nastopa povsod z odprtim čelom, brez strahu pred nasprotnimi razdiralci lepe sloge; on govori na shodih jasno, brez ovinkov čisto resnico, a nasprotniki molčé. Le za hrbtom skrivno rujejo, slepe ljudi, podkupujejo z denarjem in uporabljajo celó vladne mozé za nedovoljeno agitacijo. Volilci naj sodijo že po tem, kje je politiska doštenost in kje je ni. — Opozarjamo Brice, pa dr. Gregorčič in grof Alfred Coronini sta državna poslanca, ki povzdigata na Dunaju svoja glasova v prid vsega slov. prebivalstva na Goriškem. Po tem naj uravnajo svoje postopanje nasproti vsemu, kar ona priporočata.

Volilni shod veleposestnikov vršil se je 12. t. m. v prostorih goriške Čitalnice pri nenavadni veliki udeležbi volilcev iz te sku-

pine. Dr. Gregorčič je v imenu društva „Sloga“ predlagal, katere kandidate naj bi postavili volilci veleposestniki za prihodnje volitve v deželni zbor. Omenil je, da zahodni Brici so izrazili željo, naj bi dobili svojega poslanca, ter da društvo „Sloga“, oziroma njegov predsednik namerava sklicati volilni shod v Biljano za nedeljo 22. t. m. O vsakem imenovanem kandidatu je povedal nekoliko priporočujočih okolnosti ter pojasnil, zakaj predlaga društvo te kandidate in ne drugih, in kako da bo z njimi tudi Bricev ustrezno. Batič iz Šempasa se pridružuje besedam predsednikovim. Vitez Tonkli meni, da društvo pometa s starimi poslanci ter poudarja zasluge dr. Abrama in Andreja Kocijančiča. Dr. Gregorčič odgovarja, da društvo se drži starih poslancev, kolikor je moč, a da se mora ozirati tudi na mišljenje volilcev, ako je pri njih kateri bivših poslancev zgubil zaupanje. Fr. Hmelak predlaga župana L. Bolka kot kandidata; a ta odkloni kandidaturo. Anton Bolko se potožuje v zadevi vipavske železnice. Josip Čotič se pridruži vit. Tonkliju v zadevi dr. Abrama. Anton M. Obizzijugovarja proti nasvetovanim kandidatom ter pravi, da Brici si jih določijo sami. Miha Batič ugovarja vit. Tonkliju in predlaga naj se sprejmejo nasvetovani kandidati. Pred glasovanjem odide vitez Tonkli in par volilcev. Z vsemi glasovi ostalih veleposestnikov sprejeti so bili kot kandidati: Alfred grof Coronini v Gorici, Anton Klančič v Podgori in dr. Aleksij Rojic v Gorici. Mnogi volilci so se bili pismeno ali ustmeno izrazili za te kandidate. Predsednik pozove, naj vzdigne roko, kdor je tej listi nasproten; a nikdo se ni oglasil. Na to je bil volilni shod zaključen s priporočilom, naj bi gospodje volilci tudi na dan volitve tako trdno in složno stali, kakor danes. (Kot dodatek povemo, da k zadnjemu priporočilu predsednika je mrmral pri vratih g. Kocijančič iz Podgore: „pa ne vsi, ne vsi!“ To verujemo, ker je med veleposestniki par sebičnih mož, ki hoté za vsako ceno narediti zdražbo; nekateri se vežejo celó z irredentovci proti narodni stranki. Da jim to ne služi v čast, za to se ne menijo, kajti sebična častihlepnost je večja nego zmisel za svojo moško čast in narodovo korist.)

Lahonske zanjke veleposestnikom. — Opozarjali smo že, da naši Lahoni bi radi naredili kake zmešnjave pri volitvi v veleposeststvu; na Krasu vlada, pri veleposeststvu Lahoni — evo zanimive zanjke, katarih se vam bo varovali!

Kar se tiče veleposestva, imenovali smo celó moze, ki so sprejeli v roke agitacijo, da bi se Lahoni združili z „zmernimi“ Slovenci in vrgli takó „prenapete“ slovenske zastopnike, da bi tako Lahi bili vsemogočni gospodarji v deželnem zboru. Dasi smo imenovali moze, nikdo se ni oglasil proti, kar je pač najboljšo znamenje, da smo govorili resnico.

Te dni smo izvedeli še nekaj. Dr. Marani — tisti, ki je imenoval Slovence divjake in živino — jako rad sprejema te divjake v svoji pisarni, da ga redijo. Ali poleg tega bi ta gospod dosegel od njih še to, da bi tudi volili po njegovih ukazih. Ali ne, da je postal skromen ta gospod „jezični dohtar“ Marani?! — Te dni je bil pri njem neki Slovenec, ki je bil poprej veleposestnik, letos pa ne več; ukiub temu mu je svetoval Marani, naj reklamuje volilno pravico, a potem naj bo „držal z njimi, ker hočejo narediti s Slovenci mir“. — Takó nam poročajo z Vipavskega. Ako je to resnično, tedaj zasluži ta gospod ostre odvritve. No, za to imamo premalo prostora; opozarjamo pa veleposestnike, naj bodo pozorni na vse, kar se godi, in naj gledajo na to, da rešijo čast zavednih slovenskih mož.

Iz Tolmina — so poslali „Eдинosti“ to-le brzojavko: „Od društva „Sloga“ sprejeta kandidatura dr. Tume v skupini trgov in obrtnih krajev je tolminske volilce kar vzradostila. Bog živi dr. Tuma mnogo let v prid in korist dežele goriške. — Tolminski volilci“.

Doznali smo, da je bila odposlana ta brzojavka v sporazumljenju z najveljavnejšimi volilci tolminskega trga. Ko so dobili zadnjo „Sočo“, v kateri je društvo „Sloga“ proglasilo dr. Tuma, bili so v Tolminu zeló veseli vsi zavedni volilci, ki visoko cenijo tega čilega delavca za ljudski blagor.

Ko je društvo „Sloga“ naprosilo v „Soči“, naj bi rodoljubi po deželi izrazili svoje nazore in želje o bližajočih se volitvah, posvetovali so se razni rodoljubi vseh tolminskih stanov in predlagali, naj odbor „Sloge“ na vsak način jemlje v poštev značajnega delavca za ljudski blagor — g. dr. Tuma. Odbor je rad uvaževal ta glas iz Tolmina, ker pozná vrline tega moža. Vsemu slovenskemu svetu je znana spomenica goriške odvetniške zbornice proti nekim „zlorabam“ pri goriški preturi, češ, da tam se protizakonito rabi slovenski jezik. Nasteli so celih 22 slučajev, a vsi so bili naperjeni proti dr. Tumi. Ali na višjem mestu so spoznali, da dr. Tuma je prav postopal. — Takó je, kedar kak mož pozná zakone in se neprestrašeno ravna po njih. — Dr. Tuma poznajo vsi taki naši reveži, ki se morajo pravdati zaradi svojega imetja; on jim gre takó na roko, da opravijo kolikor mogoče tudi brez odvetnikov ali vsaj brez velikih stroškov. To vedó ljudje prav dobro; oni vidijo, kakó ta gospod omejuje nepotrebno pravljanje s svojimi dobrimi prepričevalnimi nasveti. Takó je delal v Trstu, takó v Tolminu, takó v Gorici. Povsem zlobna je neka trditev, da je v Tolminu postopal takó vsled osebnega nasprotja do nekega odvetnika. To naj si nekaterniki zapomnijo. — Zdaj deluje izbornó kot ravnatelj namestnik pri „Goriški ljudski posojilnici“. Njegovo bogato pravno znanje in njegova korenita praksa je v veliko korist zavodu, ki se je v kratkem nenavadno razvil. Pa tudi ubogemu ljudstvu, ki išče posojil, je takoj ukrenil preuredbe, ki zeló zmanjšajo ljudem stroške. Vedno misli torej le v korist našega ubogega ljudstva. — Le naravno je, ako ljudstvo vidi takega delavca za občni blagor in ako ga želí za svojega zastopnika. Kot deželni odbornik bi bil tak mož prava sreča za nas. Hvalimo Boga, ako imamo take moze v svoji sredi, če tudi jim je tekla zibeka nekaj milj onkraj HUBLJA. — Nekaterniki, ki v glavi nimajo veliko, v srcu pa vse drugo prej nego čisto ljubezen do zapuščenega našega naroda, kaj radi pozabljajo proti tujcem! Za Boga, kam pridemo po taki poti?! Slovenija je majhna, ali naj še mi sami priznavamo one nesrečne meje, katere so zares sovražni uplivi postavili na zemljico slovensko?! Kdor je iskren Slovenec in živi med nami, ta ni tujec, ta je vseskozi naš človek! Glejmo vselej na prepričanje, na srce, na značaj, na sposobnost, a govoričenje o „kranjstvu“ zavrnilo z največjo odločnostjo. Le s tem pokažemo da smo zreli možje in ne — otroci.

Nasi trgi so se izrekli zanj že pred časom, ko sta potovala naša državna poslanca po Soški dolini. Tolminci so bili vsi zanj, saj so ga oni „Slogi“ priporočili; Kobarideci so ga enako hvalili in se zanj izrekli. V Bolcu je bilo pa celo posvetovanje, o katerem smo poročali. Tudi Bolčani so soglasno odobrili njegovo kandidaturo. Kanclici in Ajdovci so soglasno zanj. In takó bo dr. Tuma izvoljen z odusevljeno soglasnostjo, kakor malokateri poslanec na Slovenskem. To mu bo v največje zadovoljenje za preganjanje od sovražnih nam. življev. Zavedna srca v slov. trgih so nam, a s tem morajo računati vsi nasprotniki. Njega je kandidovalo ljudstvo, a „Sloga“ ga je rada sprejela v svoje kolo.

Narodna slavnost v Solkanu.

V nedeljo smo imeli v prijaznem Solkanu veličastno narodno slavnost, ki se je neprijetno pričela, sijajno vršila in potem zopet — neprijetno dovršila, takó neprijetno, da je sleherni Slovenec z najglobokeje užaljenim, razjarjenim srcem legel k počitku.

Tržaški bratje so najeli poseben vlak. Niti „Delavsko podporno društvo“ niti „Tržaški Sokol“ nista nosila nikakega društvenega

znamenja. Vendar goriška policija ni dovolila prehoda skozi mesto v Solkan, marveč odkazala je veliko daljšo pot za gradom. Ako bi bili bratje iz Trsta vedeli, kakošna je ta pot — dejali so — da bi niti ne prišli, kajti tolikega poniževanja bi si ne hoteli radovoljno naložiti. „Goriški Sokol“ je oskrbel za vseh 400 gostov vozove; zaostalo jih je le kakih 50, a tudi ti niso smeli iti skozi mesto, marveč capljati so morali za vozovi po tisti veliko daljši poti za gradom. Vsled tega je izostal tudi vsak svečanejši sprejem na kolodvoru; Slovenci v Gorici so ostali doma, ker bi s kolodvora morebiti niti v mesto ne mogli in ker pri takih okoliščinah sploh ni kazalo zadrževati gostov na kolodvoru, marveč da se hitro odpravijo na Sv. Goro.

Na kolodvoru se je zbralo kakih 80 Slovencev iz mesta; goste iz Trsta je pozdravil urednik A. G. v imenu goriških Slovencev — ne v imenu kakega društva — ter jih prosil, naj si nikar ne jemljó preveč k srcu onega, kar jih ta dan neprijetno dirne v srce, kajti proti uprizorjenemu ponižanju Slovencev bo že še govora na primernem mestu. — Kakor smo rekli, ogromen sprevoz se je vlekel od kolodvora za goriškim gradom proti Solkanu. — „Delavsko podporno društvo“ je šlo na Sv. Goro, kjer je bila služba božja ob 10^{1/2}; služil jo je župnik preč. g. Lilek, ki je imel tudi primerno propoved. — Sokoli so se zbrali na vrtu Waňekove restavracije (v najemu g. Droča) na Goriščeku; uro pozneje so dospeli Sokoli iz Prvačine z godbo na čelu. Tu je godba zaigrala „Naprej“, kateri so navzoči viharno pozdravili. — Okoli 10. ure so se odpravili k Fonu pri mitnici; tam so se vsi preoblekli in pričele so skupne vaje, ki so končale z izbornim uspehom. — Ob 12^{3/4} so odkorakala vsa tri sokolska društva za godbo proti Solkanu. Pred Lenassijevo hišo je čakala „Solkanska Čitalnica“ s svojo častitljivo trobojnico iz l. 1848 — to naj čujejo Lahoni, altro che „bandiera russa!“ — in občinski zastop; došle Sokole je pozdravil najprej čitalnični predsednik g. Tomaž Jug, potem pa župan g. Anton Mozetič imenom občine solkanske. Na njiju zares pomenljiva govora, polna najkrasnejših mislij, odgovoril je imenom sokolskih društev podstarosta „Tržaškega Sokola“ br. Maks Gotič. Na to smo pa skupno korakali v Solkan; pred Mozetičevo hišo so Sokoli defilovali pred zastavo in starostami treh društev.

Okoli 1^{1/2} pop. so se vračali romarji s Sv. Gore. Nasproti jim je prišla godba: gg. Jug in župan Mozetič sta jih pozdravila imenom Čitalnice in občine. — Na to se je vršil skupen obed.

Ob 4^{1/2} je pričela telovadba. Do tje se je nabralo že okoli 2500 oseb na Mozetičevem vrtu; iz vse okolice so privreli ljudje: iz Brd, iz Št. Andreža, Vrtojbe, Št. Petra, Šempasa, Ozeljana itd. — Po taktu „Naprej-a“ so prikoralaki Sokoli v telovadni opravi in se lepo razvrstili po prostoru; proste vaje in one s palicami (vsega 8 vaj) so se vršile po taktu godbe. Že s tem prvim nastopom so sijajno uspeli vsi Sokoli brez razlike. Občinstvo je z največjo pazljivostjo sledilo gibkemu kretanju naših Sokolov. Telovadni učitelj iz Trsta br. Nehrony more biti povsem zadovoljen s takim uspehom. — Enako so uspele vaje na drogu in bradlji. Tržaški Sokoli so pokazali svojo spretnost na obeh orodjih, občinstvo jih je pogosto odlikovalo z viharno pohvalo. Pa tudi telovadei „Goriškega Sokola“ so sijajno uspeli z ozirom na kratek čas uče. Pohvala od strani občinstva jim bo le v vspodbujajo, da bodo srčno nadaljevali po pričeti poti.

Zvečer se je nadaljevala prosta zabava. Neštevilno globov v narodnih barvah je razsvitljevalo vrt. Peli so združeni št. peterski in goriški pevci, pa tudi posamično. — Pred nastopom g. Pavline Pajkove je nastopil starosta „G. Sokola“ in povedal par mislij o ženstvu kot sobojevniku za narodno in prosvetno napredovanje Slovencev. Prišel je na slavljenjo pisateljico gospo Pavlino Pajkovo, solkansko rojakinjo, ki je tukaj stopila kot mala deklamovalka v življenje. Po dolgem času nastopa zopet na solkanskih tleh kot deklamovalka divne Gregorčičeve pesmi „Naš čolnič otmimo“.

Občinstvo je viharno pozdravljalo gospo pisateljico, ki je potem zares divno, dovršeno deklamovala prekrasno, pomenljivo pesem. Ko je končala, jo je občinstvo viharno zahvalilo. Na to so se prižigali krasni ognji, katere je priredil član Sokola br. Makuc. Ta večer je dokazal, da je kos svoji nalogi; zato ga priporočamo vsem onim, ki bodo kdaj potrebovali umetne ognje. —

Krasna skupina „Prisega pod zastavo“ je občinstvo kar iznenadila; mnogim so solzé privrele po licu, takó se jih je prijel ginljivi prizor. Br. Nehrony je lahko zadovoljen s takim uspehom.

Okoli 8^{1/2} so začeli odhajati gostje iz Trsta. Goriški Sokoli so spremili brate iz Trsta do konca vasi, potem pa so se morali vrniti, kajti veselica na vrtu se je nadaljevala. —

Povratek na kolodvor zopet — neprijeten. Nikdo ni smel skozi mesto. Da, niti posamični tržaški gostje niso imeli te sreče, da bi smeli po krajši poti na kolodvor, ampak po velikó daljših nerazsvitljenih poteh. O tem bomo še govorili v prih. „Soči“.

* **Oni znani kolesar**, ki je v nedeljo v Solkanu zamenjal svoje slabše kolo z boljšim „Cossion“-sisteme, poziva se, da ga postavi v 24 urah v izogib neprijetnostim na isti prostor, kjer je ostavil svoje.

Ostala Slovenija.

* **Slovenci v Pragi**. — V sredo zvečer je pripeljal poseben vlak slovenske goste na narodopisno razstavo. Peljali so se preko Dunaja, kjer so bili ostali čez noč in so bili na večer pri dohodu sprejeti v „Slovanski Besedi“. Na postajah od Dunaja do Prage so jih Čehoslovani pozdravljali sosebno v Brnu, v Češki Trebovi, v Chocni, Kolínu in Češkem Brodu. V Pragi je blizu postaje na glavnih ulicah goste pričakovalo na tisoče ljudi. Prišli so takoj v „Meščansko Besedo“, kjer so se vrstile različne zdravice. Med udeležniki je bilo tudi več svečnikov in okoli 30 žensk. Desetorica deklet iz Šiške pri Ljubljani prišla je v narodnem kroju, ki je po svoji vkusnosti in lepoti jako razradostila Čehe, ko so se dekleta prikazale takoj na večer v „Meščanski Besedi“. Na čelu slovenskim udeležnikom so bili kakor znano, ravnatelj g. Iv. Hribar, dr. Majaron in g. Anton Trstenjak. Udeležniki so bili s Kranjskega, Štirskega, Primorskega. Vtisi bodo izvestno razni in tudi globoki. Čehi znajo Slovane in sosebno tudi Slovence pozdravljati in njih srca pridobivati. Nadejamo se, da udeležniki sami bodo preobračali mišljenje na bolje, kar se dostaje vrednosti in pomena izdelkov in tvorob slovanske kulture. Naj bi vsled tega obiska začela boljša doba na Slovenskem za razvoj slovanske kulture! „Sl. Sv“.

Trst. — Tudi nekateri tržaški vročerkvni rodoljubi so rameravali odpotovati s posebnim parnikom v Rim k proslavi 20. septembra. Namera bi se bila uresničila, ako bi ne bila imela govora pri tem poslu tudi tržaška policija, katera je dovoljenje zanikala. Kakor so torej proslavljali v Trstu Velikonemci sedansko slavnost, tako bodo Velikolahi proslavljali rimsko. — Tržaško sodišče je obsodilo te dni šest italijanskih podanikov, ki so v Trstu prepevali revolucionarne pesmi in proslavljali Caseria in ki so se izjavili kot pristasi anarhizma. Mej temi je bila tudi jedna ženska, pa tudi jeden domačin, Leban po imenu, kot sedmi tiček, ki se je zadovoljil s kaznijo 2 mesecev kot najnižjo. — In Leban je po krvi Slovenec! Tak je sad renegatstva!

Istra. — Pred 14 dnevi se jezagovarjalo 11 poreških mladeničev pred okrožno sodnijo v Rovinju. Toženi so bili radi demonstracije proti jednemu Hrvat, ki stanuje v Poreču in ki ni hotel razsvetliti svojega stanovanja o priliki, ko so to storili vsi ostali Porečani na čast svojih poslancev meseca januarja t. l. Demonstracija ni bila le navadna množica ljudstva, ampak so tudi napadali s kamenjem hišo, da so pobili več oken. Tožence so branili seveda italijanski odvetniki, ki so dokazali vso to demonstracijo kot le

izziv od strani tega Hrvata. Ukljub temu, da so bile štiri priče proti in dve za tožence, so bili vsi oproščeni, ker se je sodišče pridružio braniteljem, da niste bile dve priči (hčeri poškodovanega) zadostno verodostojni. Pripomniti nam je še to, da je izjavil sam glavni poškodovalec, da ne želi kaznovanja toženih, ker so bili zapeljani od drugih. Četudi ni bila umestna ta velikodušnost, vendar je pomenljiva s tega stališča, ker se je poškodovanec gotovo bal, da bi bil še bolj napadan od svojih someščanov, ako bi bili toženci obsojeni. Pozna je tamošnjo narodno-italijansko zdivjanost, ne dvomimo, da bi se bilo to zgodilo. Tudi ta razprava je dokaz, vsaj deloma, kako so varujejo Slovani v državi!

Kako postopajo z davkoplačevalci finančne uradnice na Primorskem? — Neka stranka v političnem okraju puljskem je sprejela plačilni nalog radi neke prenosne pristojbine. Ona je uložila utok proti temu nalogu, kateri pa ne ustavlja izvrševalne moči plačilnega naloga, a na rešenje utoka treba čakati leta in leta. Po šestih ali sedmih mesecih je sledila rubežen, a rešitve na utok še ni bilo. Ker se rubežen ni mogla ustaviti, stranka je plačala znesek in vnovič pospešila pravico na rešitev utoka. Vsled tega pospešenja sledila je rešitev od strani urada za odmerjenje pristojbin v Trstu z dne 9. novembra 1894. št. 17.417, kjer se navaja, da je utok postal nepotreben, ker je znesek že tako in tako uplačan. — To so pač naravnost strahoviti odnošaji, uprav — avstrijski!

Štajersko. — Poslancu Kalteneckerju je poslalo 40 posestnikov iz Marije-Trošt pri Gradcu zaupnico. — Na graški visoki tehnični šoli se dijaki lahko učijo italijansčine, francoščine in angleščine, samo slovensčine ne. In vendar mnogi tehniki tudi med Slovenci iščejo službe!

Koroško. — Javni shod priredi „Katol. politično in gospodarsko društvo“ za Slovence dne 29. sept. v Grebinju. — Ustanovilo se je „Bonifacijevo društvo krške škofije“. Namen temu društvu bode, skrbeti za revne cerkve. — Pri zidanju nove šole v Celovcu se je oder podrl, in več delavcev je padlo v globčino. Tri so ranjene prenesli v bolnišnico. — Na Rudi je razdražena krava neko kočarico tako k steni pritisnila, da jo je umorila. — V Celovcu štrajkajo pekovski pomočniki. Hočejo imeti 60 kr. na dan v denarjih namesto hrane, katera jim pri mojstrih ni dovolj dobra. — V Žreleu hočejo prirediti veliko letovišče za tujce. — V nemškem Mostiču (Brückl) morajo biti trdosrčni ljudje. Neko 55-letno, zelo bolno ženo je postavil gospodar z vso hišno opravo na cesto, ker ni mogla stanovanja plačati. Potem, ko se je dva dni na cesti valjala, je umrla. Malo pred smrtjo je prosila za požirek mleka, pa ga ni dobila. To so lepi kristijani! — Razgledni stolp na Križni gori pri Celovcu je dovršen. —

Razgled po svetu.

† **Nadvojvoda Ladislav** — je na Ogerskem na lovu zadel divjo mačko, pa ne da bi obležala. Mačka je bežala, nadvojvoda pa je hitel za njo; med tem pa se je spodtaknil in padel, puška se sprožila in krogla zadela nadvojvodo v desno nogo nad kolonom in mu zdrobila kost. Vsled dobljenih ran je tudi umrl. Sijajen pogreb se je vršil v sredo v Budimpešti.

Dunajske mestne volitve pričele so danes. Kakor še nikoli poprej, bode takrat huda borba ne le mej liberalci z jedne in antisemiti, krščanskimi socialisti in nemškimi narodnjaki z druge strani, ampak tudi mej „zvezo svodomiselnih obrtnikov“, ki ne marajo prej imenovanih strank, ampak postavijo svoje kandidate. Povrhu tega pripravljajo se tudi Čehi, da postavijo svoje kandidate. Ker oni nočejo več podpirati antisemitov, so jih poslednji obdolžili, da so podkupljeni od liberalcev, ki so jim baje dali 20.000 gld. za češko društvo Komenskega. Poročali bomo uspehu deloma že v prihodnji „Soči“. — Ker te mestne volitve zanimajo splošno in radi tega podajamo tukaj neko-

liko podatkov o volilnem razmerju: Dunaj je razdeljen na 19 okrajev ter ima 86.793 volilcev, in sicer v prvi skupini 5499, v drugi 26.614, a v tretji 54.680.

Važno za vojake! — Vojni minister je odločil, da je mogoče izpustiti po enoletni službi one prostovoljce, ki sicer niso položili častniške skušnje, a so se uzorno obnašali v službi. Dalje je odločil, da se morajo v prvi vrsti pustiti na dopust oni vojaki, ki se pečajo z gospodarstvom in ki so prosili svoječasno za to radi rodbinskih razmer, kakor tudi taki, ki so bili svoji gospodarji ali obrtniki že pred vojačenjem.

Nova okrajna glavarstva ustanovi dunajska vlada in sicer 11 na številu: tri v dolnji Avstriji (Mödling, Lienfeld in Melk), jedno v Solnograški (Hallein), dve v Moravski (Budvice in Tišnovice), jedno v Sileziji (Wagstadt), dve na Češkem (Rokican in Dux ter dve v Galiciji (Podgorce in Stryczow). Tako bomo imeli v naši polovici cesarstva uprav 400 okrajnih glavarstev.

Zavetišča za — pijance. Naše ministerstvo pravosodja je ravnokar završilo jako znamenit zakon, po kojem se bodo snovala zavetišča za pijance na račun države, dežel, okrajev in občin. Tem zavodom bode namen, preprečiti zle posledice pijančevanja: duševno in нравstveno pešanje in spridenje. V te zavode bodo pošiljali one, ki so bili v zadnjem letu po svoji obsodbi radi pijančevanja več kot trikrat kaznovani radi istega pogreška; taki pijanci, ki so vsej okolici nevarni v нравstvenem, gospodarskem, in telesnem pogledu; in slednjič, kojim je bil opešal um in so potem ozdraveli, ki pa vendar nimajo še dovolj odporne sile proti alkoholizmu. Pa tudi radovoljni vstop bode dovoljen v ta zavetišča (asile).

V zavetišču sme alkoholist živeti dve leti brez presledka. Nad dve leti ne sme nikdo biti v takem zavodu. Pač pa se sme zopet vsprejeti, ako je po izpuščenju iz zavetišča, po prestanih dveh letih, zopet zabredel v svojo staro navado. Zavetišča za pijance naj se tako vravnajo, da se ljudje odvadijo opiljivih pijač ter da s primerno vzgojo in življenjem zadobé več in večjih telesnih in duševnih močij ter se s tem utrudijo svoji strasti. Gledé oskrbovanja imajo ti zavodi lahko več razredov. Vrhovno nadzorstvo nad zavodi pripada državi. Odloke, s katerim se kdo izroči zavetišču za pijance, izdajala bodo okrajna sodišča in sicer uradno vselej, kader koga več nego trikrat v jednem letu obsodijo zaradi pijančevanja, sicer se mora za tak odlok staviti nasvet. Tak nasvet smejo sodišču predložiti starši, otroci, soprogi, oskrbniki, predstojniki bolnišnic in norišnic ter državno pravdnistvo. Gledé surovežev, ki v pijanosti divjajo ter so nevarni zdravju in življenju bližnjega, ima tudi županstvo dotične občine pravico, staviti tak nasvet. Očetovska oblast preneha za toliko časa, dokler je taka oseba v zavetišču in nje otrokom se mora za to dobo postaviti oskrbnik. V sklepu naševa načrt zakona tudi kazni za one, ki bi zabrañevali blagodejno in vspešno delovanje takih zavodov. Kedor bi nagovorjal človeka, bivajočega v zavetišču, da naj uide, ali ga pri begu podpiral, kaznovan bo do šest mesecev. Kdor bi dajal osebam v zavetišču opojnih pijač, kaznovali bi ga od treh do šest mesecev itd.

Ogerska. — Ministerski predsednik baron Banffy je svojevoljno prodal nekaj zemljišč, ki pripadajo beočinskemu samostanu. Cerkvenega srbskega kongresa ni nič vprašal za dovoljenje. Sedaj se je pa na željo vlade sklical odbor tega kongresa, da zemljišče izroči kupovalcu, vzame kupnino in jo upravlja kot zaklad beočinskega samostana. Postopanje Banffyjevo je očividno rušenje srbske cerkvene avtonomije, in le naravno bi bilo, da bi odbor proti prodaji odločno protestoval. Tega pa najbž ne stori, kajti v njem je največ vladnih privržencev in se zlasti patrijarh sam ne upa z vso odločnostjo upreti vladi, ker je prišel na sedanje mesto z njeno pomočjo proti volji srbskega naroda. Seveda protestovanje bi tudi dosti ne koristilo, a vsaj svet bi izvedel, kako se teptajo pravice na Ogerskem.

Nekoliko so Madjari pred svetom že tako ob veljavo zaradi njih postopanja proti Rumunom. Če pa bodo Srbi lepo molčali, bode v bodoče vlada še brezobzirnejše, rušila njih cerkveno samoupravo. — Madjarsko ministerstvo notranjih poslov je imenovalo državnim voditeljem matic Julija Domjana, občinskega tajnika v Daranyju, ki se nahaja sedaj v preiskovalnem zaporu radi umora. Imenovalni odlok mu je bil vročen v zaporu.

— Največji madjarski kričač in agitator, odvetnik Takač, urednik časopisa „Olswad“, zagovornik rodoljubnega dela Szelleševga (atentatorja na Hencijev spomenik), a v najnoješem času tudi zagovornik poštnega tatu Čombora — je sam član madjarske tatinske družbe, kar se je pokazalo te dni o priliki, ko so izpustili iz zapore tatu Bereča, ki je ukradel pred leti 50.000 gld. v neki peštanski banki. Pokazalo se je namreč, da je Takač dobil 20.000 gld. od tega zneska, pa jih zaigral v „Monte Carlu“. Iz zapore prišli Bereč je potreboval nekaj denarja in šel k svojemu sodrugu, kateri ga pa ni imel. To je Bereča tako razjezilo, da je ovadil Takača, katerega je vsled tega zaprlo redarstvo. To so cvetke iz države krone sv. Stefana, podobne onim iz prekoluzkega našega sosedu.

Narodnogospodarski boj mej Srbijo in Avstro-Ogersko. — Ogerska vlada je izdala pred tremi tedni naredbo, s katero je prepovedala uvoz prešičev iz Srbije na Ogersko radi bajé nastale prešičje kuge v Srbiji. Srbski konzul v Budimpešti je izjavil na to, da je ta naredba nepravilna, ker se ni dognala uradnim potem prešičja kuga v Srbiji in da so bili podtaknjeni na Ogerskem kot srbski oni prešiči, pri katerih se je ta bolezen pokazala, češ, da se tako rešijo ogerski trgovci srbskih tekmovalcev. Ta izjava srbskega konzula je razžalila ogersko vlado, ki je vsled tega zahtevala, naj ga pokliče srbska vlada domov, kar se pa dosedaj ni zgodilo. Srbska vlada je od svoje strani natančno preiskala izvor izvoza prešičev ter dognala, da ne le na izvoru ni bilo belezni, ampak sploh v vsej Srbiji ne. Vsled te preiskave je zahtevala srbska vlada, naj ogerska prekliče svojo naredbo, ker pa to ni pomagalo, prepovedala je srbska vlada uvoz prešičev, prešičjega mesa in masti, kož in ščetinj ter vse pridelke v Srbijo, ki prihajajo iz Avstro-Ogerske in Bosne. Sedaj pričakujejo v Srbiji daljni razvoj, ki se more imenovati narodnogospodarski boj. Češki časopisi dokazujejo, da bi ta boj največ škodoval Cislitaviji, od kjer se uvaža v Srbijo perilo, obleka, obuvalo, sukneno blago, pohištvo, steklenina, porcelan in železnina, dragocenosti, galanterija in kožni pridelki, izdelki umetniškega obrta itd. Uvoz blaga v Srbijo v letu 1894. je znašal 16 milijonov, od teh odpade gotovo 60 % na našo državo, 10 % na Angleško, 8 na Nemško in uprav toliko na Francijo. Srbija pa je uvozila v Avstro-Ogersko čez 250.000 prešičev, vrednih 5 mil. gld. Največji del istih je prišel čez Ogersko v Avstrijo. Radi tega, bi ta boj največ škodoval naši polovici države.

1000letna Ogerska in millenijska razstava 1896. — Neki gosp. J. Laurenčič v Budimpešti nameruje izdajati pod gornjim naslovom bogato ilustrovano delo, po vzorcu nemškega časopisa „Im Fluge durch die Welt“, v katerem bode slikana in opisana Ogerska, posebno razstavni del millenijske razstave. Delo bode izhajalo v štirih jezikih, namreč: v madjarskem, nemškem, francoskem in angleškem jeziku. Ta slikovni album izide v dvanajstih snopičih, katerih vsaki bode obsegal 16 slik, stal pa le 4 gld. 80 kr., ali vsak snopič 40 kr. Delo izide s pomočjo madjarske vlade. Naročila sprejemajo že sedaj vse tuzemske knjigarne, kakor tudi ravnateljstvo v Budimpešti, palača New-Jork. Opozarjamo vse Madjarje, Nemce, Francoze in Angleže na to kulturno delo madjarsko!

Italija. — Italijanski ministerski svet peča se tudi z mislijo, da preustroji in pomnoži redarstvo v Italiji, kajti pokazalo se je, da sedanje ne odgovarja svrhi in da ni kos svoji nalogi, posebno ozirom na razbojniške napade in druge slučaje, ki se dogajajo dnevoma na veliko sramoto Italije same.

Razbojništva v Sardiniji in Siciliji presegajo že vse meje ter jih ni mogoče omejiti vsled tega, ker ne morejo priti na sled razbojnikom. Razbojništvo je v cvetu po vsej Italiji in ne samo v Siciliji, v Romaniji, Rimu in v srednji Italiji se dogaja ob belem dnevu, ne da se izve, kdo je storil zločin. Ta móra tišči Italijo že od nekaj sém in ako se ji ne prestriže pot, bi mogli priti zopet časi slavnoznane razbojnika Rinalda, ki je zapustil takó lep spomin v Italiji in tudi čez nje mejo!... — Okoli Favare v Siciliji so ujeli 42 razbojnikov. — Taka je današnja Italija, v katero škilijo naši irredentovci. Doli naj gredó, ko takó zdihujejo po deželi citron in pomaranč, tam jim morda dajo čutiti svojo — avito colturo.

Proslava XX. septembra. Italijani se pripravljajo na veliki narodni praznik in tudi takraj luže utriplje marsikoje srce v „navdušenju“. No, je pa tudi treznih ljudij, ki sodijo drugače o sadu, ki so ga donesli Italiji zgodovinski dohodki z dne XX. septembra 1870. V Parizu n. pr. je izšla jako zanimiva brošura, v koji je z dokazi našeto vse zlo, ki je je donesla Italiji tatvina Rima. Ta je imela dvojno posledico: da je namreč Rim upropastil Italijo in Italija upropastila Rim. Ta tatvina je vrgla Italijo v naročaj trojne zveze, ki je in ostane zanjo izvir nesreče. Brošura primerja z nepobitnimi vzgledi blagostanje Rima pod papeževo vlado in žalostno stanje pod sedanjo vlado. Brošura sklepa, da treba papežu povrniti nezavisnost ter odpraviti vse izjemne zakone, ako hočejo, da se povrne Italiji nova doba miru in blagostanja. Tudi mnogi občinski zastopi po Italiji — med temi občinski zastop napolski — so glasovali proti temu, da bi bilo XX. dan septembra slaviti kot narodni praznik. Vse te občinske zastope hoče Crispi razpustiti ter postaviti jim na čelo vladne komisarje. Je li možno — vprašamo vas — govoriti o „narodnem prazniku“, ako protestujejo proti istemu taki odlični občinski zastopi?! Ne, to ni praznik po narodni, ampak le po Crispijevi volji. — In tudi naš „Corriere“ prinaša cele članke, v katerih opisuje pomen in priprave slavnosti! In Gorica je vendar še v Avstriji!!

Pri dopolnilnih volitvah v italijansko zbornico so zmagali povsod socialisti. V Milanu je izvoljen Barbato z 2208 glasovi, v Ceseni pa z 947 glasovi. V Budriu je izvoljen Costa Andree z 1412 glasovi in slednjič v Cataniji zopet Defelice z 1262 glasovi. Vsi ti so izvoljeni skoraj enoglasno. — Lepa prihodnost! In Italija je vendar naša zveznica! To nam bodo bodisi irredentovci ali socialisti v veliko pomoč, ako bi se Avstrija zaplela v kako vojno.

Nemčija. — Pričakovalo se je, da proslavijo Nemci sedansko slavnost na prijaznejši način nasproti Francozom, no tako ni bilo, kajti Tevtoni so razgrajali in kazali razuzdano svoje veselje, da se je gabilo tudi poštnim Nemcem. V prvi vrsti socialistički krogi so se izjavili nasproti takim šovinistom, a mestni svet v Frankobrodu ni dovolil zahtevanega kredita za bučno proslavo, ampak le za dobrodelno svrho. Ne francoski, ampak časopisi drugih držav, kakor angleški „Star“ in ženevski „Journal de Geneve“ so očitali netaktnosti nemškemu cesarju in nazivajo te slavnosti le smešno otročarijo!

Shod nemških katolikov, ki se je vršil koncem avgusta v Monakovem, je zaključil mej drugimi tudi nastopno: Moderni pedagoški časopisi se ne smejo več podpirati, ampak samo katoliški časopisi. Priporoča se ustanova šolskih društev za učitelje in učiteljice, kakor tudi zvezo teh društev. Katoliki so pozvani, da marljivo delajo na tem, da se odstranijo nenravnstvene slike, posebno v izlogah. Shod drži neobhodno potrebnim dejstvom, ponoviti posvetno moč papeža v svrhu samostojnosti, svobode in neodvisnosti v cerkvenem vladanju, kajti prepričan je, da stori svetski položaj svete stolice ono, kar ne more storiti svetovna oblast. Imajo se ustanoviti zakoni proti brezmejnemu oderuštvi itd. itd. Pri tem shodu je bilo navzočih 10.000 oseb in je

končal svoje delovanje popolnoma dostojno — na veliko jezo liberalnih nemških časopisov.

Švica. — O ti mali državci nam je le malo kedaj poročati. Dne 28. m. m. so odkrili spomenik Viljemu Tellu v Altorfu. O ti priliki oživel je zopet prepir o tem, ali je Viljem Tell res kdaj živel, ali je samo junak narodne legende. To uprašanje še ni dognano in radi tega nam ni možno naznaniti konečnega uspeha.

Francija. — Anarhisti so poskusili dvakrat zaporedoma atentat na prvega milijonarja Rotšilda v Parizu. Prvi poskus, ki je bil namenjen v enem pismu Rotšildu, je poškodoval njegovega tajnika. Drugi ni imel drugih posledic razun teh, da so ujeli osebo, ki je postavila v vežo Rotšildove hiše zaboj z dinamitom. Jetnik taji svoje ime, le to je izjavil, da je anarhist in kar se njemu ni posrečilo, da uresniči njegovi tovariši. Ta atentata nista pokazala Rotšildu čisto nič teka kajti izjavil se je, da ne spremeni načina svojega življenja ukladu tema atentatoma. Mi ne bi hoteli biti v njegovi koži, kaj ne, ljubi bralci! — V Nola y u, rodnem kraju pok. predsednika Carnota, so istemu odkrili spomenik. — Pri upravi francoskega društva južne železnice so odkrili nerednosti, v katere je zapleten tudi senator Magner. Pariška policija je bila za vsakim njegovim korakom in ukladu temu jo je popihal — v košu za perilo, v katerem se je dal prenesti iz hiše in od tam neopažen v inozemstvo.

Anglija. — Liberalni unijonisti so zahtevali, da se preosnuje gosposka zbornica. Pišejo, da uvedejo imenovanja dosmrtnih zborničnih članov, da gosposka zbornica ne bode mogla ovirati delovanja dolnje zbornice. Zbornično zasedanje je zaključeno in odloženo do 10. novembra.

Španija. — V tej državi tudi ni nikoli pravega miru. Najnovejše vesti javljajo, da se je bati najhujšega, ker je ljudstvo razkačeno ne samo vsled slabih notranjih gospodarskih in političnih razmer, ampak tudi vsled neuspeha vojne na Kubi, ki bode trajalo menda še do spomladi l. 1896. Nezadovoljnost je splošna posebno radi pozivanja k vojski. — Kakor so poročali iz Bayone, da je tamošnji mestni zastop odložil svojo čast, ker je vlada prepovedala — b o r b o z b i k i in da je vsled tega vojska v pripravi. Novica res čudno zveni, da radi b i k o v pripravljajo vojsko. V časih so nastajale vojske edino vsled dvonožnih , a zdaj so prišli štirinožni biki na vrsto.

Armenija. — Turčija je zopet odklonila zahteve Anglije, Rusije in Francije glede Armenije. Turška vlada sama bi pač odjevala, a sultan sam se upira. Boji se za svojo samostojnost v Aziji. Ko bi se Armeniji dovolil nadzor evropskih vlastij, bi polagoma evropske vevlasti zahtevale nadzor nad vso turško državo. Povoda za to bi ne bilo težko najti. Sultan pa baje že računa s tem, da se bode moral iz Evrope preseliti v Azijo in bi radi tega posebno tukaj rad ohranil popolno nezavisnost turške države. Izrekel se je baje, da raje popusti vse evropske pokrajine, nego bi se odrekel svoji samostojnosti v Aziji. Kako se stvar razmota, se sedaj še ne ve, govori se med drugim, da se snide evropski kongres za rešitev armenskega uprašanja.

Kuba. — Kakor smo poročali, imajo ustasi svojo vlado. Predsednikom je bil izvoljen general Bartalomes Masso, Marquis de Quesada pa zunanjih poslov. General Maxim Gomez je podpredsednik in vojni minister. General Antonio Maceo je glavni poveljnik cele armade. Po poročilu generala Maceo je sedaj 18 ustaških regimentov na zahodni strani, vsak regiment obstoji iz 800 mož, 3000 teh je konjikov. Vojaki so dobro oboroženi z najboljšimi puškami. General Gomez ima 4000 mož v Puerto Principe in 5000 v Las Villas. Ustaši-poveljniki ne mislijo takoj napasti španske armade, ampak žele še več vojakov nabrati, jih dobro oborožiti ter izvežbati. V kratkem pričakujejo mnogo orožja iz Zjedinenih držav. Meseca oktobra t. l. pa prično vojno s Španci.

Do tedaj pa se jim ne bodo mnogo kazali, ker vedó, da je španska vojska sedaj še veliko močnejša.

Afrika. — Sudanci ob Kongu se natepli neko trumo naseljencev, katere so Belgijci poslali proti sredi Afrike. Sudanci so bili dobro oboroženi, ker jim je prodajal evropske puške angleški trgovec Stokes. Tega so pa Belgijci dobili v roke in ga ustrelili. Tudi v dveh drugih pokrajinah kongiške države je ustaja.

Razgled po slovanskem svetu.

Hrvaška. — Njegovo Veličanstvo cesar imenoval je dra. Antona Maurovića, rednega javnega profesorja na bogoslovnem fakultetu zagrebskega vseučilišča — škofom kanoniški zjedinjenje škofije senjsko-modrške. S tem imenovanjem je zadovoljeno Hrvatom, kajti imenovanec je po rojstvu in po imenu Hrvat; rojen je bil v Zagrebu l. 1851. — Madjarsko društvo arhitektov in inženirjev obiskalo je Zagreb, kjer so bili sprejeti prav uljudno in lepo od strani svojih tovarišev po poklicu. — V Zagrebu so ustanovili „prvo zagrebaško tovarno kruha“. V to svrhu so sezidali popolnoma novo poslopje, ki ustreza vsem novejšim zahtevam. V tej je možno speči dnevoma 6000 hlebcov kruha od 2 do 3 kg. — Dne 12. in 13. oktobra t. l. bode v Zagrebu konjska dirka, katero prireja hrvaško-slavonsko društvo istega namena. — Dne 1. t. m. so odkrili v Oseku spomenik prezgodaj umrlemu hrvaškemu glasbeniku Franu Krežmi. — Na popotovanju v Carigrad se je vstavil v Zagrebu profesor francoske zgodovine na lyonskem vseučilišču, dr. J. Condamin. — V Zagrebu se pripravljajo za dostojen sprejem cesarja o njegovem prihodu v mesecu oktobru, kjer se bo mudil 2 dni. — V Karlovcih so zgradili novi patrijarški dvor, ki je bil posvečen 30. junija t. l. — Časopisi so bili naznanili, da je dosedanji intendant hrvaškega gledališča, dr. Miletić, odložil svojo čast, ker je bil prišel v navskrižje z odločujočimi krogi radi finančnih uprašanj. Sedaj zopet poročajo, da je ban vnovič poveril upravo g. Miletiću in mu dal popolno oblast, le da ne prekorači naznačene letne podpore 50.000 gld. Kakor poroča „Agramer Tagblatt“, gospod Miletić je položil 50.000 gld. varščine in se je zavezal, vsako prekoračitev odmerjene svote nadomestiti iz svojega žepa. Zraven tega res plemenitega Miletićevega čina moramo pristaviti, da on vodi brez plačeno upravo gledališča, kar še bolj povišuje njegovo poštrevnost za narodno hrvaško umetnost. Čast takemu možu! — Na vseučiliščni knjižnici v Zagrebu je imenovan pristavom neki Dunajčan dr. Maks Leopold Ehrenreich, dosedanji dvorni in sodnijski odvetnik na Dunaju. Mož ne zna hrvaški. Proti temu res čudnemu imenovanju se zategadel s pravico jeze domači neuradni časopisi. — Isto tako je imenovan učiteljem glasovirja na ženskem liceju v Zagrebu neki Hans Töpfer, Nemec po rodu, katerega so proglasili kot glasbenega pustolovca nemški glasbeno-strokovni časopisi in je bil zasledovan kurentnim potom radi goljufij v „Neues Wiener Tagblattu“. Prišedši v Zagreb, dobil je službo pri banovi družini, a to mu je pomagalo, da je imenovan profesorjem na liceju. Čudne reči, res! — Mestni zastop zagrebski je krstil jeden najlepših novejših mestnih trgov na ime „Trg Frana Josipa I.“, in to v spomin cesarjevega poseta v Zagrebu, ki se bo vršil 19. in 20. oktobra t. l. — Razpor opozicij se pokaže tudi pri prihodnjih mestnih volitvah, kajti pristaši, ali prav za prav vodje stranke prava, so izjavili, da ne marajo vzajemno voliti z „Obzoraši“, ampak da postavijo svoje kandidate brez ozira na uspeh. Ta sebičnost škoduje le hrvaški stvari in kakor se je pokazalo v Dalmaciji — na škodo sami stranki prava. Takšno postopanje mi Slovenci le obžalujemo, dasi je graje vredno! — Volitve v mestni zastop so pričele 16. t. m. končajo pa 18.

Preuzvišeni vladika Strossmayer je praznoval dne 8. t. m. 45. leto, odkar je imenovan djakovanskim škofom. Leta 1848. je bil imenovan škofom in od te dobe de-

luje na splošnem polju za blagor svojega naroda. Bog ga živi še mnogo let!

Zagrebski „Obzor“ odgovarja českim „Nar. List“, glede opazke ozirom na nenavzočnost Hrvatov pri shodu nemadjarških narodnostij v Budimpešti ter navaja, da na podlagi pogodbe mej Hrvaško in Ogersko se Ogerska ne sme mešati v notranje posle hrvaške (pa vendar se meša. Ur.) in Hrvaška v notranje posle ogerske. Hrvaška uprašanja morajo Hrvatje razpravljati le v Zagrebu, ogerska pa ogerska plemena le v Budimpešti. Ne iz strahu in tudi ne iz sebičnosti, ampak s stališča opreznosti se niso Hrvatje udeležili shoda v Budimpešti. Ako bi bili Hrvatje uspeli v Budimpešti, to ni gotovo, gotovo pa je, da bi s tem dali povod Madjarjem, da bi se še več mešali v notranje posle hrvaške.

Hrvaška in Ogerska. — Francoski list „Revue des deux Mondes“ priobčil je razpravo o razmerah mej Ogersko in hrvaško opozicijo. Ogri in Hrvatje, piše pisatelj, živeli so stoletja v prijateljstvu mej seboj. Leta 1848. so se bojevali mej seboj in ta boj se je končal s popolno zmago Ogerske in od tega časa obstoji ogerska hegemonija. Treba je proučiti hrvaško ustavo, da se morejo pojmiti težnje hrvaške opozicije. Pisatelj slika parlamentarične boje Hrvaške iz let 1849. do 1867., smatra nagodbo leta 1868. za nekako krivico proti Hrvaški, ki je v finančnih, vojaških in komunikacijskih stvareh popolnoma odvisna od Ogerske in celo ban se imenuje le na priporočilo ogerske vlade. Na to slika ogersko politiko in pravi, da se noben narod ne bori za svoj obstanek tako, kakor Madjarji. Oni so jedini narod v Evropi, ki nimajo nobenega sorodnega naroda. Zanašati se morejo le nase. Prisiljeni so k uporni, če nočejo odigrati svoje uloge, oziroma iskati dvomljive podpore kakega drugega naroda. Tako se da pojasniti umetni in nemirni značaj njih politike. Proti Hrvaški postopajo kakor Angleži proti Irski, ali nekda Avstrija proti Lombardiji. Radi bi, da bi se Hrvaška spojila popolnoma z Ogersko v politično jednoto in temu se pa upira z vso silo hrvaška opozicija.

Dalmacija. — Volitve v deželni zbor so dovršene. Izvoljeno je 25 Hrvatov (22 Klaičeve, 3 Biankinijeve stranke), 9 Srbov in 6 avtonomašev. — Umrli je bivši deželni glavar dalmatinski Juraj conte Vojnović.

Češka. — Češko narodopisno razstavo zapró se-le koncem meseca oktobra. V Pragi upajo, da obišče razstavo do tedaj 2 milijona oseb. „Nar. Listy“ poročajo, da so nekateri češki rodoljubi sprožili misel, naj bi se dne 28. t. m., to je na dan sv. Vavla, razstavila krona Vavla in insignije češke krone. V Pragi sami dvomijo, ali v to privoli merodajna oblastnija. — Za narodopisne razstave se bode vršil v Pragi tudi narodno-gospodarski shod. — Kolikor mladočeška toliko tudi staročeška stranka ste izdali svoje volilne oklice o priliki deželnozbornih volitev. Vsaka si prizadeva pri volitvah uspeti. Kako misli češki narod, nam pokažejo uprav te volitve. — Shod mladočeške stranke je določen za 29. t. m. v Pragi. — Mladočeška stranka pridobiva dnevoma več veljave. Pri volitvah v okrožni zastop v Nepomuku je bil izvoljen kot okrajni predsednik popolnoma neznan mladočeški kandidat proti dosedanjemu mnogoletnemu predsedniku grofu Harrachu. Ta zmaga je zelo zadela češko plemstvo; a tolmači jo tako, da ta tok pojde dalje in iztrga iz rok češkega plemstva vse one okrožne zastope, v katerih ti gospodujejo. — V Pribranu so zborovali katoliki, kjer se jih je bilo zbralo do 4000 oseb.

Vseslovanska razstava v Pragi l. 1905. — Kakor poročajo, porodila se je misel, naj prirede vsi avstro-ogerski Slovani l. 1905. vseslovansko razstavo v Pragi po uzoru sedanjih češko-slovanske. V tej razstavi bi bili zastopani: Čehi, Slovaki, Hrvatje, Slovenci, Poljaki, Srbi in Rusini. Poslednji so že obljubili sodelovati v prid tej misli in se udeležiti. Bog dal, da se ta lepa misel ureniči.

Židje v Galiciji se baje jako energično pripravljajo za predstojajoče volitve, kakor poroča list „Przyszość“. Izdali so geslo, da se jim je postaviti na lastne noge. Omenjeni

list pravi, da je v Galiciji za sedaj mnogo mest, v kojih imajo Židje — večino. Tako jih je v Brodu 79:31 odstotkov, v Bučaci 63, v Žolkvi 55:30, v Tarnopolu 52:10, v Stanislavu 53:82, v Kolomeji 51:94, v Drohobiči 50:38, v Rečovu 52:12 itd. Poleg tega je tudi trgovinska zbornica v Brodu v rokah Židov. Kjer nimajo Židje nade, da bi zmagali s svojim kandidatom, ne mislijo glasovati ni za konservativnega, ni za demokratiškega, ni za ruskega kandidata, ampak k večem za „divjaka“, ki ne vstopi v nobeno imenovanih strank ter se obveže podpirati židovske interese. Sicer pa naj Židje v takih okrajih postavijo lastne številne kandidate.

Šlezija. — Dne 18. septembra Poljaki slovesno odpró zasebno poljsko gimnazijo v Tešinu. K tej slavnosti pridejo zastopniki raznih poljskih društev iz Galicije. Nad Poljaki se vsled tega hudo repenčijo nemški listi, ki so vedno med svet trobili, da je Šlezija že popolnoma nemška.

Bosna - Hercegovina. — V Sarajevu biva že več časa znani češki slikar Ferdinand Velc v svrhu, da prouči posamične tipe iz življenja v Bosni - Hercegovini. — Banjaluški pespolk, ki je odpotoval v Gradec, je sestavljen iz treh dosedanjih bosansko-hercegovskih bataljonov, ki so bili ustanovljeni l. 1885., 1889. in 1892. Vse bosanske polkovnike imajo svojo glasbo, tako tudi najnovejša, ki je sedaj v Gradcu. — Zraven vandalske zabave: streljanje na žive golobe, bodo poskušali oživeti staro turško zabavo — streljanje na sokole. Za letos poskusijo z 8 sokoli na sarajevskem polju, a prihodnje leto posvetijo večjo skrb tej „zabavi“. — Dunajsko antropološko društvo je bilo v Bosni. V Sarajevu so bili prve dni tega meseca. — V „Posavski Hrvatski“ pritožuje se neki Muhamedanec Husein - beg proti uzrokom, radi katerih se izseljujejo bosanski Muhamedanci v Azijo. V prvi vrsti obdolžujejo Srbe, v drugi pa hujskače, ki trosijo vesti vse muhamedansko ljudstvo, da jih Švaba vse pokatolici, ko se priklopi popolnoma Bosna k Avstriji.

Črnagora. — Ruski car Nikolaj je poslal v dar črnogorskemu knezu 30.000 pušk, 15 milijonov nabojev, topov, mitraljez, dinamita in družega streliva. Dar je zares cesarski, a v sedanjih časih tudi nenavaden in politički važen. Črnogorski narod se je presrečno zahvalil ruskemu carju na temu velikodušnem daru. V znamenje hvaležnosti je priredilo prebivalstvo sijajne ovacije pred stanovanjem ruskega ministra - rezidenta na Cetinju. Črnogorski knez pa je odlikoval z Danilovim redom vse častnike broda „Rostova“, ki je pripeljal cesarjev dar. — O zidanju prve vojašnice na Cetinju smo poročali, a danes prinašamo po „Srpskem Glasu“, da bo ista obsegala 125 metrov v dolgoti in bo imela prostora za 600 mož; zraven zidajo tudi hlev za 40 konj, pri zetskem dvoru pa stanovanje za častnike. To vojašnico zidajo za takozvano stalno črnogorsko vojsko in bo služila za izsolanье črnogorskih vojakov tako, da bode tam vsake 4 mesece drugih 600 mož.

Srbija. — Kralj Aleksander, ki je bival pri materi v Biarritzu, se je šel kopat v morje. Nepričakovani valovi so uzočili, da je bil prišel v smrtno nevarnost z učiteljem plavanja vred. Nesreča je hotela, da je morje požrló učitelja, kralj se je pa rešil. Ta dogodek je dal povod, da so se brale maše po srbskih cerkvah v zahvalo srečnega kraljevega rešenja. Kralj je pa podaril 200 frankov (reci dve sto frankov — čudno, da jih je imel! Ur.) rodbini utopljenega učitelja plavanja. — Naučni minister je izdal naredbo, da morejo obiskovati prve tri razrede nižjega gimnazija tudi deklice. — Srbska vlada se je izjavila pripravno, jamčiti za 300.000 frankov, katere si je posodil razkralj Milan od neke banke v Parizu na račun svoje letne apanaže. Vlada je to storila le vsled tega, ker ni imela v svoji blagajni tako visokega zneska, da bi Milanu letnino izplačala. — V Belgradu se je ustanovil odbor, ki prireja posebni vlak k praški narodopisni razstavi. — Mitropolit Mihajlo je malo okreval. — Razkralj Milan je prosil in tudi dobil potni list za vse dele sveta, kajti sklenil je, ogledati si malo sveta. Kot član vladajoče hiše je bil oproščen

vseh pristojbin, katere bi moral plačati za potni list. Mi mu želimo srečno popotovanje — pa naj ostane tam kje v Honkongu.

Bolgarija. — Iz te dežele večnih homotij javljajo, da namerava odstopiti sedanje Stojlovo ministerstvo in da se hoče knez udati Rusiji pod vsako ceno. — Cankov je pozval bolgarsko vlado, naj stori konec dosedanjemu kritičnemu položaju in je predložil, naj se ustanovi novo ministerstvo vseh strank, razpišejo nove volitve ter naj se pregleda trnovska ustava in člen o prekrščenju prestolonaslednika; naj pomilosti vse častnike, ki so pobegnili v Rusijo ter jim povrne vse časti, in slednjič — naj sobranje pošlje v Rusijo deputacijo, ki bi naprosila carja, da pošlje tudi v Bolgarijo takšne konzule, kakoršne imajo druge velevalsti. — „Vojni list“, ki je bil baže glasilo vojnega ministerstva, je nehal izhajati. — Minuli teden je pretekel v Bolgariji brez kakih posebnosti, kajti v časopisih ni čitati nikakih posebno zanimivih poročil, ako izvzamemo le slučaj, da so odkrili v Sredcu zaroto proti knezu Ferdinandu ter zaprli več oseb.

Rusija. — Pod pokroviteljstvom ruskega poljedelskega ministra so odprli v mestu Kurgan (Tobolska gubernija v Sibiriji) prvo razstavo domačega gospodarstva in obrti. Mesto Kurgan leži ob reki Tobol in šteje 20.000 prebivalcev ter je sedež glavnega gubernatora vshodne Sibirije in nadškofa. Ima semenišče, gimnazij, vojaško šolo, razne obrtnije, posebno pa tovarno za kurgijske aparate. — Pet ruskih vojnihih križark in jedna torpedovka so odplule v sredozemsko morje. — Ruska vlada si prizadeva, končati sibirsko železnico do konca tega stoletja, da tako pospeši delo za 7 let prej nego je bilo proračunjeno. V to svrhu je odpotovalo v Sibirijo veliko število ključarjev-kovačev, ki so najeti za ves čas proti dnevnemu zaslužku 6 rubljev.

Raznoterosti.

*** Žetev na Ogerskem in Hvaškem.** — Poročilo ogerskega ministra za poljedelstvo o letošnji žetvi pšenice in rži, na celem svetu kaže, da je letošnja žetev pšenice za 10 % manjša od lanske. Primanjklje pšenice, za kateri ni pokritja, znaša 20 milijonov metriških centov, za rž pa 10 milijonov. Tako slabe žetve ni bilo že zdavnaj. Kolikor se dostaja Hrvaške in Slavonije, letošnja žetev kaže: Zasejanih zemljišč s pšenico je bilo nekaj več kakor navadno, no žetev je bila za 130.000 hekt. manjša. Obseg zasajene rži je bil manjši za 10.000 katastralnih oral, žetev pa za 600.000 hekt. slabša. Žetev rži je letos gotovo za 50 % nepovoljnija od lani. Pšenice se je dobilo skupno 2,966.000 hektolitrov nasproti 3,096.000 lanskega leta; rži 582.000 nasproti 1,198.964 htl. lanskega leta. Na pšenici se kaže $1\frac{1}{2}$ milijona dobička, pri rži pa je zguba.

*** Umor drugega bogataša na Ogerskem.** — Priobčili smo vest, da je bil umorjen bogataš Deutsch v Budimpeti po svojem nekdanjemu uradniku, ki je zahteval neko odškodnino, a je ni dobil. Sličen slučaj se je zgodil tudi v nekem mestu Sedmogradske. V neki gostilni je sedel namreč tovarnar špirita, žid Rossmann, z nekaterimi znanci, hkrati je stopil v gostilno in se podal naravnost k njegovim mizi bivši opravitelj Fried in ga naprosil za poravnavo njegove zahteve. Tovarnar mu je rekel, naj pride v njegovo pisarno, a Fried je odgovoril, da je bil že dvakrat brezuspešno in da ne želi biti vržen na ulico, in upraša čisto lakoniški Rossmanna: »Hočete li plačati ali ne?« Ko je žid zanikal uprašanje, je Fried trikrat ustrelil na Rossmanna in ga ranil smrtno. Pričakoval je potem mirno orožnika in se podal ž njima reški: »Ni mi žal tega, kar sem storil, kajti ne le, da mi ni izplačal dvomesečne plače, ampak me je pogнал iz službe ukljub temu, da imam šesteroglavo družino in se nahajam v večji bedi«. — Ta drugi žalostni slučaj je zopet dokaz o neusmiljenosti in samosilju židov, a tudi o spodbuji k sličnim zločinom, kajti v Budimpešti so nabirali denar za rodbino Deutschevega mo-

rilca, in nabrali več tisoč goldinarjev. Ali ni to nameraval doseči tudi Fried?

*** Obed američanskih milijonarjev.** — Pred nekaj tedni se je omožila hči znanega milijonarja William Douglas Sloana z Jamer Abererombie Burden v Ameriki. Na posestvu nevestinega očeta je bila zvečer „mala“ veselica, h kateri so bili povabljeni samo bogatini. O tej veselici se je že jako mnogo pisalo, posebno se je omenjalo bogastvo zbranih gostov, katero je znašalo štiri milijarde. Ljudje pa niso bili zadovoljeni s površnim opisom veselice, ampak so hoteli imeti vsako reč natanjko opisano. Veselica se je končala kmalu po polnoči, kajti Vanderbilt (vreden 120 milijonov dolarjev) se je izrazil da ne ljubi dolgo po noči popivati, ker potem bi moral po dnevi spati in bi tako ne mogel denarja šteti. To je menda njegovo največje veselje! Darila, katera je nevesta prejela, so bila 700.000 dolarjev vredna. Nek bogatin se je celo izrazil, da tako prijateljstvo ni veliko vredno, katero se kupi za par tisoč dolarjev. Pri obedu se je vse lesketalo, kajti noži in vilice so bile iz zlata, zabotrebke so bile iz orlovih peres! Človek si lahko misli, koliko je vse veljalo, ako so morali za vsako zabotrebko ustreliti redkega orla, na mizi pa je bilo stotine in stotine zabotrebek. Pri obedu so bili samo taki bogatini ki so imeli več milijonov. Ko so gostje zvedeli, da med njimi sedi mož, ki ima samo tri milijone, so ga pograbili in brezsrčno na cesto posadili, rekoč, da tak berač ne sme med bogatini sedeti. Tri milijone vreden, pa zraven še berač imenovan biti, je že nekaj posebnega, kar se ne pri-godi vsak dan! Med goste so razdelili zlate cekine, katere naj bi domov nesli in med svoje otroke razdelili, da bi se z njimi igrali. Na mizo so nosili najbolj dragocena jedila, katera so veljala tisoče in tisoče dolarjev. Seveda vedno siti kapitalisti niso mogli mnogo jesti in jedila so bila samo kazana. Jeden bogatinov je zavil bankovec za tisoč dolarjev in potem prosil nasproti sedečo gospico, da bi mu ga pomagala raztrgati, kar je seveda rada storila. Ko sta bankovec raztrgala, padel je lep prstan na tla, katerega je seveda gospica nataknila na svoj prst. Vse se je smejalo in ploskalo temu činu. Zaboječki, v katerih so imeli na mizah smodke, so bili jako krasni in veljali od 5000 do 10.000 dolarjev. Koliko so smodke veljale, pa se ni za govoriti. Če ti bogatini niso popolnoma prismojeni, potem nikdo drugi ni!

*** Moritev delavcev v Ameriki.** — Vsakteremu je znano, koliko nesreč se pripeti po raznih rudo in premogokopih, tovarnah in železnicah. Veliko nesreč bi se dalo preprečiti, ko bi le kapitalisti in podjetniki nekoliko bolj skrbeli za varnost svojih delavcev. Pa kaj se bogatini zmenijo za ponesrečenega delavca, — na mesto jednega dobijo stotine in stotine drugih!

Poglejmo nekoliko statistiko, katera kaže, koliko nesreč se je pripetilo na železnicah pretekla leta. Od 30. junija 1889. pa do 30. junija 1890. usmrčeno je 2351 železniških delavcev, a pohabljen 22.396. Od 30. junija 1893. pa do 30. junija 1894. se je na železnicah ponesrečilo 25.245 oseb, od vseh je bilo 1823 takoj usmrčenih, drugi so bili pa težko poškodovani. V zadnjih petih letih je okolo 10.000 železniških delavcev usmrčeno pri raznih nesrečah, okoli 120.000 pa je bilo težko poškodovanih. Od nesrečnikov je bilo največ takih, kateri delajo na vlakih. Od teh je bilo 1890. leta 33.354 strojevodij, 34.634 kurilcev, 23.513 konduktorjev in 61.734 drugih delavcev; vseh skupaj je torej 153.235. — Od vseh delavcev je ostalo v petih letih samo 23.237 nepoškodovanih. Te številke dokazujejo, da se pri železnicah primeroma več ljudij pomori kakor pa v vojskah!

*** Število zdravnikov v Avstriji.** — V tostranski državni polovici je dandanes 7.484 zdravnikov. Na 100.000 prebivalcev je torej 21:57 zdravnikov, ali jeden zdravnik na okroglo 3000 prebivalcev. Največ zdravnikov je v Spodnji Avstriji (jeden na vsakih 1242 prebivalcev), najmanj na Kranjskem (jeden na vsaka 6201 prebivalca), v Galiciji (1: 7373) in v Bukovini (1: 7841). V mestih z lastnim

štaturom je jeden zdravnik: v Trstu na 1100 prebivalcev, v Inomestu na 368, v Pragi na 539, Krakovem na 540, Pluju na 571, Dunaju na 581, Gradcu na 640 prebivalcev.

*** Glasoviti tovarnar topov Krupp** je podaril 1 milijon mark pokojninskemu zalogu delavcev svoje tovarne. Mož to more storiti, kajti šteje premoženja nad 200 milijonov mark, ki mu nesó letnih 10 milijonov. Kruppovi topovi so izdelani po vzorcu (modelu) jednega, še danes živečega Slovence v Kostanjevici na Krasu, ki je že l. 1859. pred posebnim poverjenstvom v Gorici pokazal svoj vzorec o čemur hrani tudi spričevala. Za svojo iznajdbo je bil tudi odlikovan z — 25 gld. od škodnine!! Iznajdbo našega človeka izkoristil je tujec, a naš mož je ostal še vedno revni mizar v Kostanjevici.

*** Nesreče v gorah.** — Ni ga dne, da bi časniki ne poročali o ponesrečenih hribolazcih. Na Montblanku se je ponesrečil praški odvetnik dr. Schnürdreher in z njim oba voditelja, na Eisjochlnu na Tirolskem pa je neki berolinski dijak Pavel Move padel in s seboj potegnil v brezno tudi vodnika. V nekaterih tednih je že ponesrečilo kakih dvajset hribolazcev.

*** Bogata beračica.** — V Melniku na Češkem je umrla nedavno revna žena, ki je prebivala v siromašni sobici in ležala na steljci, razprostrti po golih tleh. Po najdeni oporoki pa se je pokazalo, da je ostavila premoženja 80.000 gld. Svojima bratoma je je volila samo po 15 gld., vse ostalo premoženje pa je določila za ustanovitev evangeliške cerkve v Melniku.

*** Šola brez Boga.** — Pod tem naslovom je priobčil hrvaški „Katoliški List“ vest, da se je zagovarjal pred dnevi pred pariškimi porotniki komaj sedemnajstletni mladenič, ki je napadel neko revno ženo, jo ubil in okradel vse njeno premoženje v znesku dva franka. Drzno obnašanje tega mladeniča je vplašilo sodnike, porotnike in tudi navzoče poslušalce. Na predsednikovo uprašanje: „Ako bi bili znali, da vaša žrtev nima več kot dva franka, ali bi jo bili ubili?“, odgovoril je mladi zločinec: „Zakaj ne! Kaj je meni do tega, ako je ena baba na svetu več ali manj, kajti jaz delam za vsak denar“. Na nadaljno uprašanje: „Kdo ga je privadil takemu življenju“, odgovoril je: „Kaj jaz znam!“. To, česar ni povedal zločinec raztolmačil je njegov zagovornik, odvetnik Saint-Appert, ki je rekel sledeče znamenite besede: „Ako išče pravica račun od obdolženca, dovolite meni, da tudi jaz v pravičnosti zahtevam račun za nje pravorek. Kakšen bo ta? — Jaz ne vem: no znam predobro, da je tukaj marsikdo, ki je večji krivec od tega zločinca. Tega krivca, ali prav za prav krivico, vam jaz pokažem. Krivci ste vi, gospodje, ki predstavljate tukaj društvo, ono društvo, ki je primorano kaznovati zločine, katerim vaša malomarnost in izkvarjenost ni znala presekat pota. Jaz vidim tukaj in pozdravljam sliko Kristusa. On je umeščen v naši sodni dvorani, kjer sodite zločince. No zakaj ni videti njegove podobe v vaših šolah, kamor kličete otroke v pouk? Zakaj vi kaznujete pred božjimi očmi, ako izključujete Boga iz duš? Zakaj je danes obdolžencu prvič stavljen pred oči Golgotski Bog? Ako bi bil Gaudetu (obdolženčevo ime) Kristus stavljen pred oči, ko je zahajal v šolo, bi ne bil danes na zatožni klopi. Ali je kdo Gaudetu rekel, da je Bog, da je prihodnja pravica? Ali mu je kdo govoril o duši, o spoštovanju do bližnjega, o ljubezni do Boga? Kdor ga je kdaj poučeval o božji zapovedi: „Ne ubijaj!“, ta duša je bila zapuščena svojim strastem: ta mladenič je živel, kot zverina v puščavi sam, v sredi društva, ki ga hoče ubiti kot tigra, dočim ga je moglo in moralo ukrotiti kot jagnjeta. Da, vi ste, gospodje, oni, katere obdolžujem, vi, kateri imate polna usta pravice, a ste barbarji, vi moralisti, kateri širite mej narodnostnim brezverstvom in pornografijo, zraven tega pa se čudite, da vam ljudstvo odgovarja z zločini in propadom. Obsodite mojega zatoženca, za to imate pravico, no jaz vas obdolžujem — in to je moja dolžnost“. Te besede so uplivala ne le

na poslušatelje, ampak tudi na zločinca. Vredne so, da si jih zapomnimo.

*** Novo sredstvo proti tuberkulozi.** — Še dandanes zmatrajo zdravniki tuberkulozo za neozdravljivo bolezen. Do leta 1880. sploh niso vedeli, kaj je postanek, v čem prav za prav obstoji, rečeno leto pa je berolinski zdravnik prof. Koch dognal, da nastane iz tuberklov, kateri pridejo od zunaj v pljuča. Od te dobe sém se bavijo zdravniki z vprašanjem, kako ozdraviti tuberkulozo. Znano je še, koliko hrupa je pred petimi leti obudila vest, da je rečeni Koch našel sredstvo proti tuberkulozi in znano je tudi, kako veliko je bilo razočaranje, ko se je izkazalo, da „kochin“ ni za nič. Sedaj se je oglašil z novim sredstvom proti tuberkulozi italijanski zdravnik prof. Marigliano. Ta hoče tuberkulozo lečiti na ta način, kakor se zdaj leči davica, z nekim serumom, kateri se vcepi bolniku. Marigliano zatrjuje, da je svoje sredstvo že poskušal in da je od 83 bolnikov 61 popolnoma ozdravil. Dal Bog, da se njegova iznajdba obnese, saj je prav tuberkuloza tista bolezen, ki spravi največ ljudij prezigodaj v grob.

Književnost.

„Slovanska knjižnica“, dvojnati snopič št. 42. in 43., izide 15. oktobra. Prinese pa obširno izvirno povest „Smodin“; dejanje se je vršilo od l. 1854. dalje na Vipavskem. Povest je zelo zanimiva črtica iz našega življenja.

„Knjižnica za mladino“. Snopič 9. izide koncem tega meseca in prinese obširno povest „Plemenita srca“ iz češčine. Dejanje se vrši največ na Koroškem, v Celovcu, Beljaku, Plajbergu itd. in lepo opisuje ta kos slovenske zemlje. — Nevezan izvirnik stane 30 kr.; slovenski prevod pa bo stal vezan 15 kr. — To bodi v dokaz, kakó cena je ta knjižnica, zato pa potrebna vsestranske podpore.

Gosp. G. Glontini v Ljubljani je založil zopet dve lepi knjigi za mladino. To sta „Robinzon“ in Kristofa Šmida „Sto majhnih pripovedk za mladino“. Obe knjigi sta že znani iz prejšnjih izdaj; v novem lepem natisku se gotovo še bolj omilita naši deci, pa tudi odraslim ljudem.

Pesnik Josip Pagliaruzzi-Krilan. — Deset let je že preteklo, kar je legel v prijaznem Kobaridu na Goriskem k večnemu počitku nadepoln mlad pesnik — Krilan, ki je bil postal ljubljene slovenskega čitajočega občinstva. Njegove ljubke liriske pesnice, pa tudi romanče in balade so kazale velik talent, ki je veliko obetal svojemu narodu. Ali: „Slovenec nima sreče, kar dá mu, hitro spel mu vzame čas!“ — zgodilo se je tudi tu. Za svojima bratoma šel je tudi on nepričakovano v grob. Vsa Slovenija je plakala na izgubi tega mladega svojega ljubljence. — Glavni dedič g. Anton Klodič vitez Sabladski je leta 1887. izdal prvi zvezek Krilanovih poezij, katere je pozdravil slovenski narod z oduševljenjem. Objavljen je bil še drugi in tretji zvezek, ali nismo jih dočakali. Zdaj pa jih vendarle dobimo. „Goriška tiskarna“ A. Gabršček je odkupila od glavnega dediča vse spise, katere izdáv v znani „Slovanski knjižnici“. Vsi spisi so proračunjeni nekako na pet snopičev, štiri pesmij in jeden proze; pesmi izidejo v dveh dvojnatih snopičih, proza pa v jednom, kateri priobči tudi životopis in sliko pokojnega pesnika, ljubljence goriških Slovencev. Na tak način dobimo vsega Krilana za 75 kr., dočim je samo prvi zvezek stal 1 gld. Zdaj se lahko razširijo Krilanovi spisi v najrevnišo kočó — in to bo najlepša proslava desetletnice njegove smrti.

Opozarjamo, da takó ceno dobé te spise le naročniki „Slovanske knjižnice“, v knjigarnah pa bodo precej dražji. Zató svetujemo vsem imovitejšim rojakom, naj podpirajo to književno podjetje, ki je zelo ceno, namreč s poštnino le 15 kr. za vsak snopič, obsežen povprečno 6 pol. Doslej je izšlo že 41 snopičev. Izhaja v imenovani tiskarni 15. dan vsakega meseca.

„Kažipot“ za leto 1895-96.

dobi se v tiskarni za gl. 1-20, s pošto 10 kr. več.

Karol Drašček pek Riva Corno št. 4. v Gorici. Podružnica za razprodajo kruha se nahaja v Semeniški ulici št. 2.

Ivan Dekleva veletržec z vinom v Gorici ima v svojih založnicah vedno na izbiro vsakovrstna domača vina bela in črna istrska ter bela dalmatinska. Pisarnica se nahaja na Generališču (prehod Edlingov). Prodaja na debelo.

Franc Bensa v Ozki ulici št. 8 v Gorici prodaja vsakovrstno usnje, podplate, kopita, sploh vsa orodja in potreščine za čevljarje. Zagotavlja dobro blago po zmernih cenah; zato se sl občinstvu priporoča za obilen obisk.

Anton Obidič čevljar v Semeniški ulici št. 4 se priporoča Slovencem v Gorici in v okolici za blagohotna naročila.

I. Cej gostilničar v Židovski ulici št. 5 toči na ravno brisko vino.

Anton Fon v Semeniški ulici ima prodajalnico vsakovrstnih klobukov in kap ter gostilnico. Toči vedno dobra in naravna vina.

Ant. Jeretič za veliko vojašnico v Gorici prodaja vse izdelke, ki spadajo v šolsko in pisarniško rabo kot: papir, peresa, svinčnike, knjižice, knjige za upisovanje itd. Pisanke in risanke iz dobrega papirja izdeluje v svoji delavnici, na kar slavno učiteljstvo še posebno opozarja.

Ivan Pečenko veletržec z vinom na debelo v Vrtni ulici št. 8 (poleg ljudskega vrta na desno), prodaja nad 56 litrov po najnižjih cenah pristna bela in črna vina, in sicer: vipavska, furlanska. — Zagotavlja dobro, pristno blago, točno pastrežbo in nizke cene.

ANDREJ JAKIL, tovarna koč v Rupi pošta Gorici, na trgu Kornu.

Franjo Jakil lastna tvornica koč v Rupi pri Gorici. — Zaloga v Gorici, Raštelj 9.

Ivan Reja gostilničar „Alla Colomba“ za veliko vojašnico na desnem voglu v ulico Morelli, toči domača vina in ima domačo kuhinjo. Cene prav zmerne.

Anton Koren trgovec v Gosposki ulici št. 4 prodaja razno lončarsko, porcelanasto in stekleno blago, reže in vklada šipe v okna, reže in napravlja okvirje za zrcala in podobe.

Gostilna Antona Vodopivca

v Trstu

ulica Solitario št. 12

priporoča se

rojakom iz Goriške in drugim Slovencem v Trstu, kajti v istej se točijo le pristna vipavska črna in bela vina iz prvaške občine in s Krasa.

Priporoča se posebno Slovencem, ki pridejo po opravkih v Trst.

Kuhinja prav dobra in po ceni.

Glavni zastop

DVOKOLES „SWIFT“

iz

orožarne

v

Steyru.

Daja se pouk.

Posebnost v kolesih za vojake, neprekosljiva dvokolesa, ki so svetovno znana radi solidnosti in elegantnosti.

Prodajata, posojujeta, popravljata in imata zalogo — vse po nizki ceni

Saunig & Dekleva

Nunska ulica št. 14-16 v Gorici.

Bogata zaloga šivalnih strojev raznih sistemov, kakor tudi pušk.